Tartu Riiklik Ülikool
Üldajaloo Kateeder

Prantsuse rahva võitlus oma maa demokratiseerimise ja iseseisvuse eest aastail 1944–1952

Diplomitöö

Ellinor Ivar

Inv. nr. 312.

Tartu, 1954

Sissejuhatus

„Teise maailmasõja lõppemine tõi kaasa olulisi muudatusi kogu rahvusvahelises olukorras. Fašistliku võõrvõimu kukutamine ... ja Nõukogude Liidu otsustav osa fašistliku agressorite üle saavutatud võidus muutsid järsult jõudude vahekorda kahe süsteemi - sotsialistliku ja kapitalistliku vahel, sotsialismi kasuks."[1]

Imperialistlikust süsteemist langes välja rida Kesk- ja Kagu-Euroopa maid, kus tekkisid uued rahvalikud, demokraatlikud režiimid. Olulisi muudatusi toimus ka kapitalistlikus maailma süsteemis. Kuuest imperialistlikust suurriigist

---

1) H. Zolanov. Rahvusvahelisest olukorrast. Tallinn 1948. lk. 5.

(Saksamaa, Jaapan, Inglismaa, Ameerika Ühendriigid, Prantsusmaa, Itaalia), langes sõjalise purustamise tagajärjel välja kolm (Saksamaa, Itaalia, Jaapan)

„Ka Prantsusmaa nõrgtes ja kaotes oma endise tähtsuse suurriigina."[2]

Käesoleva töö eesmärgiks on näidata kuidas Prantsusmaal kujunes olukord sõjajärgsel perioodil aastail 1945 - 1952. Selle ajajärgu prantsuse ajaloos nõime jagada kahte põhilise etappi. Esimesel etapil 1945 - 1947. a. prantsuse rahva eesmärgiks oli teostada sõjajärgsel Prantsusmaal demokraatlik ümberkujundamine majanduslikul ja poliitilisel alal.

Demokraatlikud jõud kommunistliku partei juhtimisel, omades suurt populaarsust rahva hulgas, tegid ära suure töö Prantsusmaa demokraatlikuks ümberkujundamiseks, luues tingimused, mis oleks võimaldanud Prantsusmaal asuda ramale arenguteele, nagu see oli toimunud teas Kagu- ja Kesk-Euroopa maades.

---

2). A. Ždanov. Rahvusvahelisest olukorrast. lk. 7

Kuid saavutatud tulemuste edasiarendamist takistasid endised kodanlikud võimukandjad, kes kartuses demokraatlikkuse jõudude võimsuse ees, asetasid oma maa ameerika imperialistide jalgade ette.

Seoses teise kapitalistlike riikide majanduskriisi võimsuse järsu nõrgenemisega, andis võimaluse Ameerika lähenemiseks riikidele, kus tüüpi kapitalistlikkuse riikidega nõrrelaes, veiljes sõjast tugevnenuna, sõjajärgsete majanduslike raskuste spekulatiivsecs ärakasutamisecs, mis kergendas nende maade alistamist ameerika kontrollile.

Prantsusmaa ajaloes sõjajärgsel perioodil teine etapp algas 1947. aastal, mil Prantsusmaa kodanlikkuse võimukandjate reeturliku poliitika tõttu muutus Ameerika lähenduskursi objektiks, kehtestades oma poliitilise ja majandusliku ülemvõimu, sälitades sellise sisemise režiimi, mis kõrvaldaks igasugused töölis- ja demokraatliku liikumise poolt tehtavad takistused Prantsusmaa ekspluatleerimisecs ameerika kapitali poolt. Kuid neid

tööliis- ja demokraatliku liikumise poolt tehtavaid takistusi ei suutnud ameerika imperialistid põhjalikult kõrvaldada, vaid nende jõud tugevnevad, hoolimata kitsendavatest tegutsemistingimustest.

Demokraatlikud jõud kommunistliku partei juhtimisel võitlevad visalt nõudlust nende põhimõtete eest, mida kodanlus oli jalge alla tallanud, võitlust Prantsusmaa rahvusliku sõltumatuse ja vabaduse eest. J. V. Stalin pantei +II kongressil märkis ära, et see kodanluse poolt ille pardaheidetud rahvusliku sõltumatuse ja suveräänsuse lipp „.... tuleb ülles tõsta teil kommunistlike ja demokraatlike partede esindajal ja kanda seda edasi, kui te tahate oma maa patrioodid, kui te tahate saada rahvuse juhtivaks jõuks. Ei ole kedagi teist, kes selle lipu ülles tõstaks"[3]

Töö kirjutamisel lähtusin J. V. Stalini teoses „ Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus" püstitatud seisukohtadest ja partei +II kongressi materjalidest.

Põhitöösena töö kirjutamisel kasutasin

---

3). J. V. Stalin. Partei +II kongressil peetud kõne. Tallinn, 1952. lk. 10-11

В. В. Любимова „Экономика Франции и положение трудящихся масс после второй мировой войны". Antud töös autor ralgustas põhjalikult Prantsusmaa majandust puudutavaid põhiküsimusi sõjajärgsel perioodil, tõstis töölisklassi olukorda ja nende võitlust kommunistliku partei juhtimisel reaktsioonilise elementide vastu, Prantsusmaa sõltumatuse, demokraatia ja rahu eest.

Töö kirjutamisel kasutasin veel А. И. Сорокина „Франция 1939-1949 годов", kus autor käsitleb sündmusi Prantsusmaal 1939-1949 aastail. ja Prantsusmaa kommunistliku partei juhi Maurice Thorez'i tööd „Kahra pelg." mainitud tööes Maurice Thorez annab ülevaate oma elukäigust kuni tänapäevani, mis on tihedalt seotud töölisklassi võitlusega.

Peale nende tööde kasutasid töö kirjutamisel terve rea vähemataähtsusega teoseid, ajakirju ja ajalehti.

Demokraatlikkude jõudude võitlus fašistlike okupantidega teise maailmasõja lõpul.

Teine maailmasõda puhkes kapitalismi üldkriisi süvenemise ja peamiste imperialistlike suurriikide vahelise tasakaalu rikkumise tagajärel. Tema otseseks põhjuseks oli fašistlike riikide agressiivsus, kes püüdsid kehtestada oma maailmavalitsemist, laiendada oma ikket kõigile rahvastele, hävitada kõikjal vähemad demokraatiariismed.

Fašistlikud riigid, eesotsas Saksamaaga, tegid teatavaks, et nad taotlevad maailmavalitsemist ja püüavad fašistlikku süsteemi levitada kogu maailmale. 1940. aastaks fašistlik Saksamaa oma vallutuspoliitikas oli jõudnud nii kaugele, et alustas pealetungi Prantsusmaale. Prantsuse valitsus ei organiseerinud vastupanu, 14. juunil 1940. aastal Pariis

kapitulleerus* ja Prantsusmaal kehtestati fašistlik kord.

Prantsusmaa hüüasaamine oli prantsuse finantsoligarhia poliitika tulemus, kes kartuses revolutsiooni ees, panid varakult Hitlerile jalgade ette oma maa. Pealt kapitulleerumist prantsuse kodanlus püüdis luua „kahekordset tagatist" oma klassivõimu säilitamiseks.[4]

Osa prantsuse kodanlusest, kes oli otseselt seotud hitlerliku Saksamaa monopolistidega, rühmitus Vichy valitsuse ümber. Need kodanlikud ringkonnad läksid otsesele koostööle fašistidega.

Teine osa prantsuse kodanlusest orienteerus anglo-ameerika imperialistide poole. Nad lootsid, et Saksamaa hüüasaamise korral, nad võivad toetust leida oma maa demokraatlikkude jõudude vastu anglo-ameerika imperialistidelt. Paljud neist paigutasid raha pankrotile oma kapitali anglo-ameerika panka-

---

* 22. juunil 1940. a. Compiègne'metsas kirjutati alla kapitulatsioonilepingule. Vaherahu tingimuste kohaselt 2/3 Prantsusmaast okupeeriti sakslaste poolt ja. Lõuna-Prantsusmaal moodustati tasiimi võbralik marionetlik valitsus eesotsas Petain'iga. Valitsus asukohaks sai Vichy linn.

4). А. Л. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. Москва, 1950. стр. 4.

dese ja tööstustese ning ise lahkusid ka Prantsusmaalt[5].

Teise maailmasõja ajal Ameerika ühendriikide ja Inglismaa eesmärgiks oli oma konkurendi Saksamaa nõrgestamine ja Euroopa maadus sõjajärgsel perioodil tugevdada oma mõjuvõimu. Neist asjaoludest tingituna anglo-ameerika imperialistid arvestasid emigreerunud prantsuse monopolistidega, lubasid neid abistada võitluses hitlerliku Saksamaa vastu.

Anglo-ameerika imperialistide agendiks Prantsusmaal sai kindral De Gaulle. De Gaulle oli Pétain'i lähim kaastööline ja omas sidemeid fašistlikkude organisatsioonidega. Ta taotles saada kogu Prantsusmaa piiramatute õigustega diktaatoriks. Seoses sõja puhkemisega tal ei õnnestunud oma plaane ellumiia, selleks ta kasutas teisi vahendeid, et saavutada soomitud eesmärgid. 1940 aasta juunis kindral De Gaulle põgenes inglise lennukis Londoni, kus ta võlmis kokkuleppe, mille alusel Prantsus-

---

[5] А. Л. Ефимова. Франция 1938-1949 годов. стр. 4.

maa tulemikus pidi kuuluma Briti impeeriumi koosseisu. Churchill'i ettepanekul De Gaulle organiseeris väljaspool Prantsusmaad nn. „Vaba Prantsusmaa" organisatsiooni.[6] De Gaulle ümber koguneski rahvavaenulikud elemendid: varjatud fašistid, poliitilised avantüüristid, hitlerlaste spioonid jm. Neid kõik kaitseski Prantsusmaa monopolistliku kodanluse, mitte aga prantsuse rahva huve. Sel eesmärgil, et pidurdada rahvusliku vastupanuliikumise tõusu ja Prantsusmaal säilitada vaktsioonilise režiim,[7] De Gaulle läks koostööle liitlastega, kuigi esialgu varjatult kujul. De Gaulle'i ja Pétain'i vahelist koostööd soodustas Vatikan, kus etendas vahendaja osa.[8]

Siit näeme, et kogu teise maailmasõja ja sellele järgnenud perioodil prantsuse kodanluse tegevust läbis punane joonena vastu rahva vastu ja kirglik püüe pidurdada igati rahvuslik-vabastusliikumist.

Rahvuslik-vabastuslik liikumine kujunes

---

6). A. N. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 5
7). Н. И. Годунов. Борьба французского народа против гитлеровских оккупантов и их сообщников. стр. 125
8). samas. lk. 125

välja teise maailmasõja käigus fašistide poolt orjastatud maadus. Seda liikumist tuntí vastupanuliikumise nime all. Vastupanuliikumise põhilise ja elujõulisema võitleja osa etendas tööliisklass, kommunistliku partei juhtimisel. Kommunistlik partei oli kujunenud kõige julgemaks, leotustandvamaks ja ennastsalgavamaks võitlejaks fašistliku režiimi vastu.

Olustavateks tingimusteks, mis intensiivistasid vastupanuliikumist ja võimaldasid selle laialdast ulatust, oli Nõukogude Liidu rahvaste kangelaslikud võitlused suures Isamaasõjas (1941-1945) hitlerliku koalitsiooniga. Nõukogude Liidu rahvaste võitlus fašistlike agressorite vastu innustas kõiki fašistide poolt orjastatud maade rahvaid vabadusvõitlusele ja sisendas neisse kindlat usku vabanemise fašistlikust okupatsioonist.

Fašistliku režiimi kitsastes tingimustes kommunistid tegid ära suure töö selleks, et ühendada kõik patrioodlikud ja demokraatlikud jõud ühtseks monoliitseks terviklikuks.

Konkreetselt Prantsusmaal 1941. aasta mais kommunistide initsiatiivil moodustati vastupanuliikumise massiline organisatsioon - rahvuslik vabastusrinne.

Esimene tegur, mis tugevdas ja süvendas vastupanuliikumist sakslaste poolt orjastatud maades, oli sakslaste lüüasaamine 1941-1942 a. Moskva all.. Sellele järgnev Nõukogude armee ajalooline võit Stalingradi all (1942-43). Su lahing märgitses fašistliku armee loojangut ja ühtlasi määras sõja edaspidise käigu peamiselt Nõukogude armee kasuks, mida faktiliselt tõestasid 1943 aasta Kurski lahingud, millised viisid saksamaa täielikule katastroofile. Fašistlike maade blokk lagunes.

Neist tegevustest tingituna vastupanuliikumine saavutas tähelepanuväärse ulatuse, eriti Prantsusmaal, kus kommunistide juhtimisel organiseeriti vabade laskurite ja partisanisalgad. Kuid nimaste tegevusest kohutatuna endised valitseva klassi esindajad kartsid, et vabadust armastav rahvas ei anna võimalust taastada maal endist reaktsioonilist režiimi ja võtavad võimu enda kätte. Selles

kartuses, Prantsusmaal kodanlikel elementidel, parempoolsetel sotsialistidel õnnestus pugida vastupanuliikumise organisatsioonidesse. Nad esitasid maskeeritud kujul terve rea lubadusi ja püüdsid õõnestada igatí vastupanuliikumise tegevust. Kohaliku kodanluse taotlusi toetasid ka anglo-ameerika imperialistid, kes valmistusid oma vägede toomist Prantsusmaale selleks, et takistada Prantsusmaa muutumist demokraatlikuks. Nad juba mitu korda enne anglo-ameerika vägede ilmumist kommunistlik partei Prantsusmaal arendas ja valmistas üldrahvalikule ülestõusule.

Prantsusmaa kommunistliku partei keskkomitee töötas välja konkreetsed nõuded ülestõusu lähimüümiseks.

1944 aasta veebruaris Vastupanu Rahvuslik Nõukogu* (mille bideaux'le saadetud kirjas, kus kommunistlik partei nõudis tugevdada vastupanuliikumise

* Vastupanu Rahvuslik Nõukogu moodustati 1943.a. Prantsusmaal, kus olid ühtsusse ühendatud ühe aegselt taastatud poliitilisi parteisid ja kristlikud ametiühingud ja teised vastupanuliikumisest osavõtvad organisatsioonid.

organisatsioonide sõjalist tegevust ja suurendada relvade arvu (riiklaid saadi Alžiirias olevalt Prantsusrahvuslaste vabastuskomiteelt). Samuti nõuti võgivaldselt omandada saksa okupantide relvavarad. Mainitud kirjas avaldati ka ülestõuse toetavate tööliste sõjalist valmisolekut.

Sellele ülestõusule tööliselt reageerisid streikidega, üle mea lewis streigilaine. 1. mail 1944. aastal alustasid streiki esimestena raudteetöölised, metallistid jt.

Suurim streik oli Marseilles, mis toimus 25-26. mail 1944. aastal.[10] Oma iseloomult oli see ülestreik, paralüüsiv kogu linna. See streik tõestab prantsuse tööliste sõjalist valmisolekut.

Samal ajal Nõukogude armee andis hitlerlikule Saksamaale viimaseid purustavaid lööke ja viis asuda Prantsusmaa vabastamisele. Et seda ei tõmmuks, ruttasid anglo-ameerika juhtivad poliitikud vägede viimisega Prantsusmaale. 6. juunil 1944. a. Prantsusmaale saabusid anglo-

---

9). В.В. Любимова. Экономика Франции в положении трудящихся масс после второй мировой войны. Москва. 1952. стр. 46

10). samas. lk. 47.

ameerika väelükseid. Tulnud Normandias maale, tegutsesid sel ajal juba aktiivselt vabade laskurite lükseid vanglaste vastu, andes otsustavaid lööke vanglastele tema kõige nõrgematesse kohtadesse.

Suurt abi võitlussalkadele osutas ellamikkond, kes paralüüsis sakslaste transporti, takistas vägede juurdetoomist, vabastas raudteesõlmpunkte, viis liinru ja terved rajoonid, hoidis kinni 12 saksa diviisi."[11]

Ennastsalgavalt võitlesid kohalikud partisanid Bretangis[12], kes vabastasid peaaegu terve poolsaare sakslastest juba enne anglo-ameerika vägede tulekut. Nende valduses oli terve viis liinru ja sadamaid. Seoga vahade laskurite ja partisanide tegevus kergendas tunduvalt anglo-ameerika vägede edasiliikumist.

Anglo-ameerika imperialistlikud ja De Gaulle väelükseid püüdsid takistada vabade laskurite, partisanide ja teiste võitlussalkade tegevust nimetamist üldrahvus-

---

11). В.В. Любитова. Экономика Франции. стр. 47.

12) Н. И. Годунов. Борьба французского народа против гитлеровских оккупантов и их сообщников. Москва. 1953 стр. 117

liikmeks ülestõusuks. Nad takistasid isegi fašistliku okupatsioonivägede hävitamist ja Pariisi vallutamist, kartes, et Pariisi töölisklass haaraks võimu, kus võitluse tulemused nõiaks neile kahjuks tulla. Selga kohe pealemaabumist Normandiasse, anglo-ameerika ja De Gaulle'i vägede juhtkond piiüüdis haavata enda kätega Prantsusmaal moodustatud siseüste võimud juhtima. De Gaulle'i ja Prantsusmaa ajutise valitsuse* juht määras võimud juhtima ülemaks kindral Koenig'i (kes oli anglo-ameerika käsilane)[13]. See määramine toimus kooskõlastamata Vastupanuliikumise kahrusliku võrkoguga ja Prantsusmaa võimud juhtimise kindralstaabiga, kus ülemaks enne Koenig'i oli kommunist kindral Joïnille[14].

De Gaulle'i ja Koenig'i poolt välja antud direktiivid olid nõnda mastaapsed kujul esitatud ja selle katte all õhnestus neil luua kahjuks rahvaarmeele.

---

* De Gaulle'i poolt 1943. a. Alžiiras moodustati Prantsusmaa rahvuslik vabastuskomitee, millime 2. juunil 1944. aastal nimetati Prantsusmaa ajutiseks valitsuseks.

13. В. В. Модзалевская. Экономика Франции. стр. 48

14. Maurice Thorez. Kahva poeg - Tallinn. 1953. lk. 143

De Gaulle jõudis isegi sellisteni juttudeni, et tema väeüksused tungivad kallale vabade laskurite ja partisanide üksustele.

Neist faktidest selgub täielikult anglo-ameerika ja De Gaulle poliitika reaktsioonilisus isevärvis.

Raamatu tagakaanel, mis rahvaarmee ette avavisid anglo-ameerika ja De Gaulle'i rõõdu tulekuga Prantsusmaale, nad jätkasid mehiselt võitlust fašistide vastu, sest nad teadsid, et nad juhib eesrindlik partei- kommunistlik partei.

Üha enam täienes ja suurenes partisane partisanide üksuste arv. Marseille ümbruses tegutsesid suured vabade laskurite ja partisanide üksused 20 000 võitlejat ja nende ümber koondus veel kümneid tuhandeid organiseerimatuid patrioote.[15]

Need väeüksused vabastasid sellised tähtsad linnad, nagu Marseille, Lyon, Tulon, Toulouse i jt.[16] Suga vabade laskurite ja partisanide aktiivse tegevuse tulemusena ilma anglo-ameerika väeosade abita vabastati praegu peaaegu pool Prantsusmaast.[17]

---

15). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 48
16). samas, lk. 48
17). samas, lk. 48

Vabastatud rajoonides ja linnades moodustati kohe kohalikud vabastuskomiteed, patrioodtlikud miilitsad ja kõikjal viidi sisse demokraatlik kord.

Prantsuse rahva rahvusliku vabastusliikumise kõrgemaks staadiumiks oli 1944. aasta! augustis ülistõus Pariisis. Nagu eespool juba mainitud, et võitlus terburnes sisemiste reivastated jõudude vahel, nimelt vastupanuliikumise demokraatliku osa ja De Gaulle'i poolda-jate vahel, kuda sõbralikult toetasid anglo-ameerika imperialistid. Kõik nad teadsid, et Pariisi- Prantsusmaa südame vabastamine ei oma ainult sõjalis- strateegilist, vaid just poliitilist tähtsust.

Kartes tööliste ülestõusu nuh siis, kui Pariis polnud vabastatud reaktsioonilised tegelased esotsas paremsotsialistidega kasutasid igasuguseid manöövreid, intriige, kõike selleks, et kaitsta reaktsioonilist režiimi. Samal ajal tööliskiass, juhitud kommunistliku partei poolt, jätkas Prantsusmaa vabastusvõitlust ja paljastas igal sammul De Gaulle'i ja poldajate rahvavaenulikke plaane.

Hoolimata neist tänistustest, mida De Gaulle'i pooldajad veretasid rahvaarmee ette, Pariisi töölised alustasid 1944. a. augustis ülestõusu.

Pariisis toimusid juba veerem päevalt streigid, mille tulemusena streikisid vahtade laskurite ja partisanide toetusel 10. augustil 1944. aastal raudteetöölised.[18] Nad lungisid sõjavägede ladudest, haavasid relvad, purustasid vaenlase, paralüüsisid täielikult Pariisi rajoonid. Raudteelastega ühinesid ka Pariisi tehaste ja vabrikute töölised. Streikijate arv aina kasvas ja kogu linn oli peagu haaratud ülestõusust.

Otsustavat osa töölisklassi mobiliseerimisel omas kommunistlik partei. 18. augustil 1944. a. avaldati kommunistliku partei poolt üleskutse[19] Pariisi kutsuti kogu elanikkonda üldrahvalikule ülestõusule.

Kogu linna haaras ülestõusulaine, võitlejad tegutsesid otsustavalt, nad vallutasid linna tähtsamad punktid, vabastasid poliitilised vangid, arreteerisid vaenlased jne.

---

18). V.V. Mohitova. Ekonomika Francii. str. 50
19). samas, lk. 50

19. augustiks 1944. a. ülestõus Pariisis oli saavutanud oma haripunkti, kõikjal algasid saksa okupatsioonivägedega tänavavõitlused.[20]

Ülestõusu jõust hirmunud De Gaulle'i agentuur nõudis kähku tarnitusele mitmesugused ahinõud, et lämmatada ülestõusu. Nad asusid sakslastega isegi vaherahu läbirääkimistele ja andsid provokatsioonilise käsu, lõpetada sõjaline tegevus. Vaherahu sõlmimist sakslastega kui reeturlikku akti hälbimärgistas kommunistlik partei ja asus sõjategevuse intensiivistamise positsioonidele.

Sel ajal kui kogu Pariisi rahvas võitles tänavatel saksa vägedega, De Gaulle'i salajased organisatsioonid tegid ettevalmistusi valitsusasutuste haaramiseks enda valdusse[21]. Juba 24. augustil 1944. a. kommunistliku partei juhtimisel vabastati Pariis peale otsustavaid lahinguid[22]. Pariisi vabastuskomitee nõudis enda käitse alla kogu korra hoidmas ja kontrollis linna varustamist toidumainetega.

25. augustil 1944. a. saabus aga De Gaulle

---

20). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 51

21). Н.И. Годунов. Борьба французского народа против гитлеровских оккупантов и их сообщников. стр. 139

22). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 51.

koos anglo-ameerika väekõrsustega Pariisi[23], mobiliseeris kohe kõik jõud, et Pariisis haarata võim enda kätte. Tema tegevust soodustas eelnevad maiinitud salajaste organisatsioonide poolt tehtud ettevalmistused.

Peale Pariisi vabastamist rahvuslik vabastusvõitlus jätkus. Iga päevaga kasvasid arvuliselt demokraatlikude organisatsioonide relvastatud jõud, jätkates edukalt okupantide hävitamist.

Sõjaline tegevus Prantsusmaal lõppes 1945. aasta aprilli lõpul Berliini vallutamisega Nõukogude väegede poolt ja hitlerliku Saksamaa kapitulleerumise ellõhtul. Vabastanud oma kodumaa hitlerlikest rõõvvallutajatest, kogu prantsuse rahvas unistas uuest ärkamisest, mis annaks võimaluse kujundada kogu maa majanduslikku ja poliitilise elu demokraatlikul alusel. Prantsuse rahvas, kes nüüpalju võidelnud, lootis avanevat helget tulevikku, et hakks teha seda kurja, mida olid põhjustanud ta valit-

---

23) В. В. Любимова. Экономика Франции. стр. 51

sjate need ja kuriteod. Juba 1944 a. 15. märtsil Vastupanu Rahvusliku Nõukogu poolt vastu võetud programmis formuleeritî need printsiibid[24], mis olexid olnud aluseks aluste, mida oli vaja teostada pärast ta territooriumi vabastamist.

Sellès programmis „Vastupanu Rahvuslik Nõukogu nõudis reetjate karistamist ja nende varanduse konfiskeerimist, monopolidele kuuluvate põhiliste tootmisvahendite, energiaallikate, kaevulike maavarade, kindlustuseltsi'de ja suurte pankade rahva kätte andmist. Ta nõudis rahva osavõtu kindlustamist riigi majanduse juhtimisest, õigust tööle ja puhkusele, laia sotsiaalkindlustuse plaani teostamist, töörahva elutaseme tõstmist, vanadele küllaldase pensioni määramist, elanikkonna poliitiliste, sotsiaalsete ja majanduslike õiguste laiendamist nii Prantsusmaal kui ka mujal tagastel territooriumitel[25]. .... Kõik need reformid olexid nõimaldanud luua uue vabariigi, nad olexid andnud

---

24). Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 144.
25). Samas. lk. 144

Prantsusmaa demokraatlikele asutustele selle jõu, mis neil enne sõda puudus ja mis oli vajalik nõitlusteks kapitulantide ja reeturite vastu.[26]

---

26) Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 144.

Kommunistliku partei mõju kasv ja tema võitlus majanduse taastamise eest.

Teine maailmasõda tugevasti nõrgendas prantsuse imperialismi rahvusvahelisel areenil nii poliitika kui ka majanduse alal. „... Prantsusmaa nõrgenes ja kaotas oma endise tähtsuse suurriigina."[27]

Nõukogude Liidu nõit hitlerliku Saksamaa üle, tema edasine võimsuse kasv, uute rahvademokraatiamaade tekkimine Kagu- ja Kesk-Euroopas, avaldasid sügavat mõju prantsuse rahva töötavate kihtide poliitilisele meeleolule. See kõik viis aktiivsele rahvuslik-vabastusliikule liikumisele maa demokraatliku ümberkujundamise eest.

Sõjajärgne ajalugu Prantsusmaal kujutas endast lakkamatut võitlust reaktsioonilise

---

[27] A. Ždanov. Rahvusvahelisest olukorrast. lk. 7

ja demokraatlikkude jõudude vahel võimu pärast. Põhilisteks küsimusteks Prantsusmaa poliitilises elus, milliste ümber käis halastamatu klassivõitlus, olid küsimused uuest riiklikust korraldusest ja rahvamajanduse taastamisest.

Demokraatlikkude jõudude juhtiva tuumiku moodustas kommunistlik partei, kes oli juba sõjapäevil saavutanud tugeva autoriteedi laiade rahvamasside hulgas, olles muutunud kõige arvukamaks parteiks Prantsusmaal.

J. V. Stalin märkis, et „... kommunistide mõju kasvu ei saa pidada juhuslikuks. Ta kujutab endast täielt sõdadujärgset nähtust. Kommunistide mõju on kasvanud sellepärast, et fašismi võimutsemise ajal eri maades Euroopas osutusid kommunistid usutavaks, julgeks, ennastsalgavaks võitlejaks fašistliku režiimi vastu, rahvaste vabaduse eest."[28]

Oma võitlevat joont igakuiste reaktsioonilise elementide vastu kommunistlik partei jätkas ka sõjajärgsel perioodil.

Rõõlisklassi ühtsuse kindlustamiseks, kom-

---

28. J. V. Stalini intervjuu „Pravda" kirjasaatjaga kr. Churchilli kõne kohta. Eesti Bolševik Nr. 6 1946. a. lk. 380

munistlik partei tegi 1944. aasta detsembris ettepaneku ühendada kommunistlik ja sotsialistlik partei. 1945. aastal „Humanité" avaldati kommunistliku partei poolt ühtse töölispartei loomise programm. Kommunistliku partei ettepanekut ühtse töölispartei loomist ignoreerisid parempoolsed sotsialistid, kes arendasid koopiskit vastupidist, lõhestavat poliitikat.

1945. aasta juulis toimus Prantsusmaa kommunistliku partei X kongress.[29]

Kongressil kommunistid lähtusid programmist, milline oli juba välja töötatud 1944. aasta märtsis Vastupanu Rahvusliku Nõukogu poolt. Programmis oli ette nähtud rahvamajanduse taastamine ja riiklik valitsemine luostada sõja järgsel perioodil demokraatlikul alusel, halastametult karistada reetureid ja anda laiad võimalused kolooniaalrahvastele iseseisvaks valitsemiseks. Välispoliitika alal kommunistid nõudsid lähenemist Nõukogude Liidule ja rahvademokraatiamaadele.[30]

Oma programmis kommunistlik partei ei

---

29). Maurice Thorez. Rahva poeg. lk 147.
30). A. M. Efimova. Prantsusmaa 1939-1949 aastad lk. 11-12.

väljendanud ainult töölisklassi huve, vaid ka tööfava talupoegkonna, progressiivse intelligentsi, linna väikekodanluse ja koloniaate mitmemiljonilise elanikkonna huve. Ühendades oma loosungite alla kõik progressiivsemad demokraatlikud organisatsioonid, nagu „Vabaduslik noorsugu", „Prantsuse naiste liit", „Endiste partisanide assotsiatsioon", „Üldine töö konföderatsioon" ja „Üldine põllumajanduse konföderatsioon" jt.[31]

1945. aastaks oli noorsoo organisatsioon muutunud arvukaks, kuhu kuulusid reeb endise vastupanuliikumise patrioodlikku organisatsiooni kuulunud noored, võttes ikka enam massilise noorsoo organisatsiooni ilme. Tähelepanuväärselt laienes „Prantsuse naiste liit," nii arvuliselt kui ka ulatuselt.

Sõjajärgsel perioodil kõige massilisemaks tööliste demokraatlikuks organisatsiooniks Prantsusmaal kujunes „Üldine töö konföderatsioon"[32] ja talupoegade organisatsioon „Üldine põllumajanduse konföderatsioon".

---

31. А.И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 12
32. samas. lk. 12

Kohe pealo Prantsusmaa valastemist „üldisene töö konföderatsiooni" ehk nn. ametiühinguse kuulus ligi 5 miljonit prantslast. Kommunistliku partei mõjul tugevnes ametiühingute poliitiline aktiivsus [33].

1946. aastal toimus „üldise töö konföderatsiooni" esimene sõjajärgne kongress, kust nõtsid osa 16 000 kohalikku ametiühingute organisatsioonide esindajad. [34] Kongresil võeti vastu programm, milles oli fikseeritud ametiühingute tegevuse perspektiivid. Prantsusmaa ametiühingud nõtsid osa ka Ülemaailmse Ametiühingute Föderatsiooni loomisest. Lähtlasi nad teatavad sõbralikku suhtlemist Nõukogude Liidu ametiühingutega.

Teiseks massilisemaks demokraatlikuks organisatsiooniks osutus talupoegade „üldine põllumajanduse konföderatsioon". Võitluses fašistlikkude võõrvallutajatega talupoegkond näitas suurt initsiatiivi ülese. Sõjajärgsel perioodil talupoegkonnal oli eesmärgiks moodustada ühtne organisatsioon.

1944. aastal kommunistliku partei juhtimisel

---

33). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 54-55
34). А.И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 12

pandi alus eespool mainitud „Üldise põllumajanduse konföderatsiooni" organisatsioonile[35], kuhu kuulus üle miljoni liikme. Organisatsiooni tuumiku moodustasid töötavad talupojad, kes olid aktiivselt osa võtnud vastupanuliikumisest.

1945. aasta märtsis toimus „Üldise põllumajanduse konföderatsiooni" esimene kongress.[36] Kongresi töö tulemused näitasid, et talurahva laiade masside suurimaks piiduks oli monopolistliku kodanluse võimutsemise likvideerimine, suurtalunike ja spekulantide maade konfiskeerimine. Kommunistlik partei toetas igati neid talupoegade nõudmisi.

Antud organisatsioon astus ühenduse ka tööliste „Üldise töö" konföderatsiooni organisatsiooniga: Tugevnesid linna ja maatöötajate vahelised sidemed, mis olid vastukaaluks reaktsioonilistele organisatsioonidele.

Monopolistlik kodanlus peale sõda Prantsusmaal ei omanud ühtki mõjukat parteid, sellepärast ta püüdis kiiresti luua uut parteid, kes väljendaks ja kaitseks

---

35) В. В. Любитова. Экономика Франции. стр. 56
36) samas, lk 56

tema huve. Selline partei moodustati 1944. aasta lõpul, mida nimetati „Rahvavabariiklaste liikumise parteiks" (MRP)[37]. See partei oli uus ainult oma nimetuse poolest, tegelikult ta koosnes endistest katoliiklikkudest organisatsioonidest. MRP partei varjates oma tõelist olemust, püüdis avalikkuse ees demonstreerida, et antud partei oli välja arenenud vastupanuliikumise rüpest ja pooldas Prantsusmaa demokraatlikku ümberkujunemist. Nende demagoogiliste võtete abil õnnestus MRP parteil tõmmata enda poole osa linna väikekodanlusest, talupoegkonnast ja mahajäänud tööliste katoliiklasi. Partei juhtideks olid monopolistlikkude kapitalistide esindajad. MRP partei peamisteks finantseerijateks olid Ameerika ühendriikide monopolistid ja reaktsioonipesa Vatikan. Oma poolilegaalset tegevust intensiivistasid mõned fašistlikud ja äärmiselt reaktsioonilised organisatsioonid.

Eriti kahjulikku tegevust arendasid aga

---

37. А. И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 13

parempoolsed sotsialistid, kes püüdsid lõhestada töölisklassi ühtsust. Nad räägisid, et Prantsusmaa rahvamajanduse taastamine on täielt võimatu ilma monopolistide osavõtuta ja välismaise kapitali abita. Selline arusaamine tõestas ilmekalt nende sõbralikku suhtumist ameerika imperialistidesse, õigustades igati nüümaste orjastamispüüdlusi Prantsusmaal. Parempoolsed sotsialistid osutusid põhiliseks kapitalismi toetuspunktiks töölisklassi vastu, sõja ja interventsiooni ettevalmistamiseks [38].

Kuid parempoolsete sotsialistide hoiak ei andnud loodetud tulemusi, vaid nende rahvavaenulik positsioon viis sotsialistliku partei arvulise koosseisu languseni ja vähendas nende mõju töölisklassi hulgas. Töölised lahkusid sotsialistlikust partiist, põhimaina parteisse jäid väikekaupmehed, kodanlik intelligents, ametnikud ja igasugused karjeristid.

Poliitiliste jõudude jaotus sõjajärgsel Prantsusmaal, eriti oodud käsitluses,

---

38). J. V. Stalin. üK(b)P Keskkomitee jõuliseniumi tulemustest. Teosed 11. Tallinn. 1951 lk. 196

näitas kahe vastandliku leeri olemasolu, kus demokraatlik leer oli ülekaalus.

Eriti teravalt ilmnesid vastuolud kahe vastandliku leeri vahel võitluses prantsuse majanduse taastamise üle. Saksa fašistliku okupatsiooni tulemusena Prantsusmaa majandus oli äärmiselt laostunud olukorras. Selleks, et taastada majandust ja seda edasi arendada, töölisklass nõudis juba esimestest päevadest peale Prantsusmaa vabastamist, tähtsamate tööstusharude ja pankade natsionaliseerimist.

Nende küsimuste suhtes reaktsioonilised jõud püüdsid igasuguste vahenditega lõhestada demokraatliku leeri ühtsust, tungida töölisklassi organisatsioonide juhtivatesse ringkondadesse ja takistada antud nõudmiste ellurakendamist.

Pankade, trustide, kindlustuskompaniide ja teiste monopolistlikkude ühenduste natsionaliseerimise nõue omas keskse koha juba 1944. aasta märtsi Vastupanu Rahvusliku Nõukogu programmis.

Natsionaliseerimise nõue oli kogu tööta rahva põhiline nõudmine. Laiad rahvahulgad linnas ja maal nõitlesid paremate majandustingimuste demokraatliku natsionaliseerimise eest, püüdes purustada valitseva monopolistliku kodanluse ja finantsoligarhia võimu. Suga aastail 1944-1946 monopolistlik kodanlus avaldas ägedat vastupanu natsionaliseerimisele. Vende vastupanu oli tingitud kartusest, et töölisklassi võitlus natsionaliseerimise eest oli vahenditeks saamaks uue riikliku korralduse loomisega. Antud momendil nad ei erinud oma kartuses, just tööpuudusest, tööliskassi esimärgiks oli likvideerida suurkapitali majanduslik ja poliitiline valitsemine ning kehtestada maal rahvademokraatlik kord. Kuid tegelikult anglo-ameerika okupatsiooni tingimustes prantsuse tööliskassil ja kommunistlikul parteil ei õnnestunud purustada kodanlikku riigiaparaati. Hoolimata sellest, et tööliskassi esindajad kommunistliku partei nõul kasutasid ära kodanliku riigiaparaadi nõrkust ja

1944. aastal soovis demokraatliku liikumise tõusuga, kommunistid tulid valitsuse, kuid nad omasid üsna tähtsaid kohti[39]. Sel võimaldas kommunistidel tõstada taotletud eesmärke natsionaliseerimise alal ja töölisklassi olukorda parandada.

Kui vaatleme, kuidas toimus natsionaliseerimine Prantsusmaal 1944-1945 aastail, siis see ei rahuldanud töölisklassi lootusi[40]. Kuna valitsuse eesotsas oli De Gaulle'i vaatamisväärne kuju, siis eeldati silmakirjalikult De Gaulle poolt vastupanu kahvatuks võtmise programmis esitatud natsionaliseerimise nõudmisega. Tegelikult nõudis ta selle nõuetekohase tähe oma kiskjalikke plaane, eesmärgiga, kaitsta prantsuse suurkodanluse majanduslikke ja poliitilisi positsioone. De Gaulle ülles valitsuse eesotsas õnnestus natsionaliseerimise tõstamine haarata oma kätte. See oli usaldatud reaktsioonilisele ministrile Pleven'ile[41]. Hiljem tegeles selle küsimusega paremposine

---

39). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 114
40). samas, lk. 118
41). samas, lk. 115

sotsialist Lacoste, kuid ka tema tegutses monopolistide huvides. Eriti oma aktiivsust näitas tä ülesse tegevuses päästa monopole natsionaliseerimisest.

Selga 1944-1945 a. natsionaliseerimistegevuses ilmnes terve rida lahkhelisid mitme klassi parteide esindajate vahel. Kommunistlik partei kohe peale Prantsusmaa vabastamist fašistlikest okupatsioonist, näitas millises suunas tuleb teostada natsionaliseerimist. Kõige pealt asuda suurettevõtete natsionaliseerimisele, kuid väikeste ettevõtete puhul esialgu kommunistlik partei kindlustas tagatise nende puutumatusest. Juhul aga, kui mõni väikestest ettevõtetest kuulus natsionaliseerimisele määratud suurettevõtete koosseisu, siis väikesed ettevõtted saavad õiglase tasu oma varanduse eest.

Vastupidiselt kommunistliku partei programmile parempoolsed sotsialistid ei olnud nõus ellpool esitatud ettepanekutega. Nende arvates natsionaliseerida tuleks kõik ettevõtted, ka need kus töölisi arv oli väiksem kui 50 inimest"[43].

---

[43]. В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 114

See parempoolsete sotsialistide ettepanek oleks täiesti provokatsioonilises, kasutades antud olukorras momenti ära sitada väikekodanlust üles natsionaliseerimise vastu. Parempoolsed sotsialistid väljendasid monopolistliku suurkodanluse huve, kes nõifles, valimata vahendeid, demokraatliku natsionaliseerimise vastu.

Kuid kommunistlikul partei õnnestus saavutada kokkulepe sotsialistliku partei demokraatliku osaga, mille alusel 2. märtsil 1945. aastal arvati ära eileskutse suurpankade, energiaallikate, tööraillikate ja teiste suurettevõtete natsionaliseerimisest.[43]

Esimesena natsionaliseeriti sõjakasvandused. Need sõjakasvandused kuulusid monopolistlikele kompaniidele, Prantsusmaal nn. „200-le perekonnale" ja maaaristokraatiale. Kuid natsionaliseerimine 1944-1945. aastail, mil selle teostamine kuulus reaktsioonilise ministrite kompetentsi, ei suutnud purustada sõjatrustide ja kompaniide exis-

---

43). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 115

tervimist, veid ainult formaalselt kehtati nende natsionaliseerimist ja direktoride kohtadele määrati endiseid omanikke, mitte aga töölisklassi esindajaid.

1945. aasta oktoobri valimised tõendasid kommunistliku partii edu[44], kuigi De Gaulle'i pooldajad lootsid oma positsioone tugevdada, nende plaanid kukkusid kahekordselt läbi. Valitsuse koosseisu läksid kaks kommunistide saadikut. Kommunist Marcel Paul'i initsiatiivil asuti natsionaliseerimist teostama vastavalt kommunistliku partei poolt esitatud nõuete kohaselt, mille tulemusena natsionaliseeriti elektrienergiaettevõtted, kindlustuskompaniid, gaasitööstuse suuremad ettevõtted ja eriti pangad.

Peale 1945. aasta oktoobri valimisi finantsoligarhial ei õnnestunud pidurdada suurpankade natsionaliseerimist. 2. detsembril 1945. aastal natsionaliseeriti „Prantsuse Pank" nn. prantsuse finantsoligarhia peakindlus ja neli suurt depositpanka, mille olid kohad kaubandus- ja tööstusettevõ-

---

44). Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 153

tetuga. Nendele pankadele oli koondatud rohkem kui 60% kõikide pankade hoiusummadest (290 miljardit franki) ja nad kontrollisid nominaalkapitali 2675 miljardi frangi väärtuses.[45]

Mõned pangad, nende hulgas kommertspangad jäid nii finantsoligarhia valdusse.

Kuid kõikidest natsionaliseeritud pankadest, suurtest krediitettevõtetest määrati riiklikud kontrollid. Moodustati nn. Rahvuslik Krediidi Nõukogu[46], kes kontrollis kogu Prantsusmaa krediiti.

Selle organisatsiooni kehtestamise algpäevadest alates läksid sinna ametiühingute, kaubanduse- ja kooperatsioonorganisatsioonide esindajad. Reaktsioonilistel elementidel puudus pind anda organisatsioonis tegutsemiseks.

1946. aastal intensiivistus nõukogu nõudlus natsionaliseerimise osas, seda oluliselt soodustas De Gaulle'i ilmekas lahkumine valitsusest. See järele kogu töötav rahvas Prantsusmaal nõudis nii seniini natsionaliseerimata ettevõtete natsio-

---

45. В.В. Иоффитова. Экономика Франции. стр. 119
46. samas. lk. 120

naliseerimist, mis omavad majanduselus
ülna määravat tähtsust. Nende ettevõtete
hulka kuulusid kommertspangad, must-
metallurgia tehased, alumiiniumi-
tehased ja lõplikult natsionaliseerit
sõkavarandused. Natsionaliseerimise
viimane ebapp lõppes 17. mail 1946. aastal
Alžiiria panga natsionaliseerimisega.[43]
Edaspidist natsionaliseerimise käiku
pidurdasid 1946. aastal valitsuse
tulnud MRP partei esindajad, kes
takistasid kommunistide saadikute
tegevust.

Võitlus natsionaliseerimise teostamise
est toimus samal ajajärgul, mil tööta-
jad taastasid laostunud tööstuse ja
tõstsid tööstustoodangut. Kommunist-
lik partei nõudis majanduse taastamisel
maksimaalselt kasutada oma maa
tooraineid ja arendada nende töötlemist.
Väliskaubanduses luua sidemeid mitme-
suguste maadega eriti aga Nõukogude
Liidu ja rahvademokraatia maadega,
et vältida sõltuvust anglo-ameerika ka-
pitalist ja kindlustada rahvuslikku suveräniteeti.

---

43. В.В. Мохитова. Экономика Франции. стр. 123

Majanduse taastamine ja rahvusliku suveräänitee säilitamine oli ülesõige vajalik äärmiselt raskes olukorras olevate tööliste elutingimuste parandamiseks. Selleks, et tööliskla saaks rohkem toiduaineid, riideid, jalanõusid, tootmisriistu ja oleks võimalik tõsta tööpalka, siis selle küsimuse otsustamine sõltus majanduse taastamise tempost ja laiatarbekaupade tootmise arvust. Lähtudes sellest, tööliskla ja kommunistlik partei töötasid välja konkreetse programmi majanduse taastamiseks. Esimeseks nõudeks oli lasta käiku kõik tehased, kuigi paljud neist omasid vananenud sineseadmed, aga hiljem pidi seda, kui kõik tehased olid käiku lastud ja transport taastatud, alustada tehaste varustamist kaasaegse tehnikaga rasterate tööpinkide ja masinatega.

Rajoonide ja tööstuskeskuste vahelise ühenduse loomiseks prantsuse tööliskla tegi suure jõupingutuse, et taastada raudteetransport, milline oli viidi kannatada saanud sõjast. 1944. aasta septembris

40 000 km. raudteest, mida enne sõda eksploateeriti, siis sõjajärgsel perioodil oli võimalik kasutada sellest ainult 18 000 km.[48]

Liiklemist raudteedel takistasid veel arvukad purustatud sillad, tunnelid ja sildteed. Raudteetranspordi taastamist raskendas veel asjaolu, et Prantsusmaal oli tohutult vähenenud vedurite ja vagunite arv, millest olid reilja veetud hitlerlaste poolt või koha peal purustatud. Viimaste remontimist piidurdas remonttöökodade ja depoode puudumine. Kuigi lühikese ajaga raudteelased osaliselt taastasid raudteetranspordi, kasutades oma maa tehnosmaterjali, kuulusid raudteed Prantsusmaa territooriumil veel 1945. a. augustini anglo-ameerika sõjaväevõimude käsutuses.[49]

Kuid juba 1946. a. lõpuks oli märkimisväärne osa raudteedest taastatud ja isegi osaliselt oli taastatud vedurite ja vagunite park.[50]

Järgnevalt toon tabelis raudteetranspordi

---

48). В. В. Любимова. Экономика Франции. стр. 136
49). samas. lk. 137.
50). samas. lk. 137.

alal saavutatud tulemused, ajavahemikus 1944-1946. a. võrreldes 1938. a.[51]

aasta	1938	1944	1945	1946
Vedurite arv, millised anti ekspluatatsiooni 1. aasta jooksul tuhandis (kusjuures aasta väljalase)	11,7	8,0	7,3	9,5
Kaubavagunite arv tuhandis.	4,85	–	241	268
Raudtee kaubaveo öö-päeva jooksul tuhat. vagunites.	41,1	21,9	16,7	30,9
Kaubavedu (kiskmine 1. km jooksul) milj. t/km.	2455	–	1760	3032

Otsustavat osa etendas tööliskласs ka auto- ja jõetranspordi taastamises. Oma tähtsuse poolest olid need transpordiliigid võrdsel kohal raudteetranspordiga. Vajalikke abi osutasid tööstuskeskuste varustamises toidumainetega autoparkide organiseerimine. Põhiliselt autotransport[52] oli taastatud 1946. aasta lõpuks. Samuti 1947. aasta alguseks oli taastatud korrapärane liiklemine Prantsusmaa arvukatel jõgedel ja kanalitel.[53]

---

51). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 138
52). samas. стр. lk. 138
53). samas. lk. 138

Kõige teraramal kujul töölisklassi ennastsalgav töö tuli ilmsiks sõjatööstuse taastamisel. Selle tööstuse taastamine omas väga suurt tähtsust, sest sõjatootmisest sõltus põhiliste tööstusharude, raudteede, elektrijaamade taastamine, et meinitud ettevõtted saaksid normaalselt tegutseda.

Sõjaeelsel perioodil Prantsusmaa kuulus nende riikide hulka, kes suuremal määral importis sütt. Põhilisteks maadeks, kust importiti sütt, olid Saksamaa ja Inglismaa. Peale sõda aga sõjatootmine Prantsusmaal oli veelgi langenud ja endised sõjamagnaadid organiseerisid sabotaaže kaevandustes. Tänu kommunistliku partei energilisele tegevusele olid sõjakaevandused lühikese ajaga taastatud.

1945. aasta suvel Maurice Thorez ja Marcel Paul külastasid terve rea sõjakaevandusi ja kutsusid töölisi üles, alustama „võitlust reaktsiooniga sõjatootmise suurendamisega."[54]

See kommunistliku partei üleskutse lei-

---

54) В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 139

dis vastukaja tööliste hulgas, ks hakkasid suhtuma sõetootmise xxi üldrahvaliku tähtsusega iseitsesse. Naatamata raskustele, millised kerkisid ette tootmisprotsessis, 1945. aasta lõpuks, sõetootmine saavutas märkimisväärseid tulemusi ja 1947. aastal ületas juba 1938. a. taseme. 1947. aastal sütt toodeti 47,3 milj. tonni võrreldes 1938. aastaga, mil toodeti 46,5 milj. tonni [57].

Eriti teravat puudust tundis Prantsusmaa importkaevast koksist, mida tarbis mustmetallurgia ja teiste tööstuste käikulaskmiseks. Näiteks terasesulatamise tööstus vajas 58% importkaevast koksist. Ruhr oma maa koksi tagavarad ulatusid ainult 20%-ni. Selga oma koksi alusel Prantsusmaa oli võimeline tootma 1938. a. ainult 2250 tuhat. tonni malmi, kuna koos importkaevu koksiga 6,1 milj. tonni [58].

Naaduses koksi importi arvulisi näitajaid sõjajärgsel perioodil, siis näeme, et suhteliselt imporditi rohem koksi, kui enne sõda, kuid alates 1945. aastast

---

57. I.V. Mostšitova. Ekonomika Francii. lk. 139
58. Samas. lk. 140

kuni 1947. aastani kasvas pidevalt importitava kogsi hulk.[57]

aasta	1938	1945	1946	1947
importitav kõks milj. tonnides.	22,8	5,2	10,4	16,5

Prantsusmaa tootis saada Saksamaalt Ruhri sõebanõudest reparatsioonide arvel kõrgekvaliteedilist kogsi. Kuid Ruhris nõimetsevad anglo-ameerika imperialistid andsid Prantsusmaale minimaalselt kogsi ja sedagi pidi Prantsusmaa välja ostma dollaritest. Sel teel nad tootsid pidurdada Prantsusmaa majanduse taastamist.

Siit näeme, et ameerika ja briti imperialistid ei nõitle prantsuse demokraatlikkude jõudude vastu mitte ainult poliitilises/elus, vaid nad püüavad pidurdada ka majanduse arengut.

Püüdes likvideerida prantsuse töötsu sõltuvust importitavast kogsist, kommunistlik partei ja ametiühingu esindajad töötasid välja programmi suurte nabsio-

---

[57]. В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 140

naliseeritud energiaallikate baasile loomiseks, mille ainult koolumaise sõetootmise suurendamisega, vaid elektrienergia tööstuste loomise näol. Õesmärgiks oli järk-järguliselt elektrifitseerida raudteed, ehitada elektriahjusid terase sulatamiseks jne. Tööstusminister kommunist Marcel Paul'i juhtimisel alustati nõimsate elektrijaamade ehitamist, peamiselt hüdroelektrijaamu. Selga 1945. aastast kuni 1947. aastani kiirustil saavutati edu elektrienergia tootmises, ületati 1938. aasta tase.[58]

aasta	1938	1946	1947
elektrienergia milj. kilov.	18,6	22,2	25,3

Lähtudes rahvusliku kuuide sõltumatuse kindlustamisest, kommunistide osavõtt valitsusest 1945-1947 aastates, saavutasid põhilise murrangu lennukitööstustes, millised olid äärmiselt laostunud olukorras, kuigi need olid juba 1936. a.

---

[58] Э. В. В. Иоффимова. Экономика Франции. стр. 141

natsionaliseeritud. 1946 aastal lennukite tootmise suurenemise põhjuseks oli uut tüüpi lennukite tootmine, ühtlasi tehastes valitsev tööetusiasm.

Kui vaatleme tööstulemuste arvulisi näitajaid, siis näeme, et 1946 a. ületati lennukite tootmises 1938 aasta taset.[59]

Aasta	1938	1945	1946
lennukite väljalase tükki ühe kuu jooksul	69	54	200

Suurte raskustega oli seotud ka autotehaste taastamine, milline omas ju väga tähtsa koha majanduses, kui põhilised transportvahendid.

1944-1945 a. natsionaliseeritud autotehastes piiratud remonditi ja parandati vana autosid, millised kuulusid anglo-ameerika sõjavägedele. Autotööstuste taastamist piidurdas erialgu vel kütteaine ja tooraine, ühtlasi järjekorras tugev puudumine. Eriti aeglaselt toimusid taastamistööd kergeautotööstustes. Kuni 1947 aastani veoautode tootmine

---

59) В.В. Мошкова. Экономика Франции. Ср. 141

ületas kergeautode tootmise, nagu enne sõda ületas kergeautode tootmine 2,5 korda veoautode tootmise, kuna kergeautod olid peamised eksportvahendid välismaale.[60]

Peale sõda veidi rähe oli arenenud masinaehitustööstus. Mainitud tööstusharu omas väga suurt ja määravat osa kogu Prantsusmaa majanduse taastamises ja tema mahajäämus oli piduriks põllumajanduse varustamises masinatega. Kommunistide initsiatiivil masinaehitustööstuste töölised asusid aktiivselt täitma neile pandud kohustusi suurendades igasuguste masinate tootmist. Osaliselt tuvi viida endisi lennukitehaseid said uued sisseseaded ja hakkasid tootma traktoreid ning põllutöömasinaid.[61]

Espool toodud faktidest võime teha järelduse, et natsionaliseeritud tööstustes, mis esialgu olid küll leostunud seisundis, saavutatakse kommunistliku partei initsiatiivil töömiljakuse tõusu tulemusena suuri edusamme rahva-

---

60). В.В. Иноземцова. Экономика Франции. стр. 142.
61). Samas. lk. -142

majanduse taastamise ja edasiarendamise alal.

Kurvem oli aga pilt tööstustes, mis kuulusid nii eraomanikele ja monopolistlikele kompaniidele. Nende tööstuste hulka kuulusid mustmetallurgiatööstus, tekstiiltööstus jt. Mustmetallurgiatööstus kuulus „Comminé de Förge" kompaniile ja selle kompanii magnaadid tegid kõik, et takistada mustmetallurgiatööstuse taastamist. Kuigi mustmetallurgiatööstus polnud sõja ajal kannatada saanud, nagu faktilised andmed näitasid, et puuduta tud oli ainult kaks Berase sulatusahju[62] Kuna Prantsusmaa mustmetallurgiatööstuse 200 sulatusahjust olid enam-vähem rahuldavas olukorras. Need sulatusahjud toodid nõukogude 12 miljonit tonni aastas.[63]

Peamiselt mustmetallurgiatööstuse majandamise põhjus seisnes selles, et „Comminé de Förge" kompanii magnaadid arendasid rahvavaenulikku poliitikat. 1944-1945. aastail nad sabotee risid, takistades igati terase sulatusahjude taastamist

---

62). В.В. Мосягина. Экономика Франции. стр. 142
63). samas, lk. 142

ja terase tootmist, sooviteles kasutada vähereid olemasoleva metalli tagavaresid. Enne sõda need magnaadid omasid tihedaid sidemeid saksa monopolistidega, kes püüdsid prantsuse metallurgiatööstust muuta sõltuvaks Ruhri kivisöest. Peale sõda, mil Ruhris hakkasid peremehetsema anglo-ameerika magnaadid, kes püüdsid vastevalt endiste saksa monopolistide eeskujule liliteada Prantsusmaa tööstust oma mõjusfääri valdkonda.

1945-1946 aastail töölisklassil ja kommunistlikul parteil ei õnnestunud peatada „Commitei de Forge" kompanii magnaatide vastupanu ja tõstada antud kompanii natsionaliseerimist. Paremsotsid sotsialistid olid põhilisecs toetuspunktics „Comitei de Forge" kompaniile, kes samuti ei poolda nõud mustmetallurgiatööstuse natsionaliseerimist.

Kuigi tööstuses tähtis koht kuulus tekstiiltööstusele, milline polnud ka veel natsionaliseeritud.

Nõudmine tekstiiltoodete järele sõjajärgsel ajal oli väga suur. Kuigi tekstiiltööstuses

toorainet omalt väga minimaalsel määral, siis toodetud esemed läksid kõik anglo-ameerika sõjavägede tarbimiseks, kuna elanikkonna varustamisest tööstused ei olnud üldsegi huvitatud.

Olulisemaks põhjuseks, mis pidurdas prantsuse majanduse arengut oli valitsuse poliitika kaupade hindade ja tööpalga suhtes.

1947. aasta algul blumi, hiljem Ramadieri valitsus teatas, et nad alandavad kaupade hinnaid tööpalga blokeerimise alusel. Tööpalga blokeerimine seisnes selles, et lubati kindlustada kindlad tööpalga tariifid, mis takistaks tööpalga alandamist ja vastaks kaupade hindade tariifile. Kuigi tööpalga blokeerimine toimus, ei teostatud hindade alandamist, vaid nud jätkasid katkestamatult tõusutrend. Hindade tõusu tulemusena reaalpalk langes ja 1947. aasta lõpuks moodustas see vähem kui 50% sõjaeelsest tasemest.[64]

Ebavõrdsus, mis valitses pealesõda prantsuse majanduses arendamises taastamisperioodil, oli tingitud eeldast klassivõitlusest

---

64) А. Бобровский. Экономическое положение Франции. Внешняя торговля. 1948 г. № 3 стр. 17

töölisklassi ja prantsuse ning anglo-ameerika kapitalirühmade vahel olemasolu pärast.

Vaatamata raskustele, millised olid seotud laostunud transpordi, tooraine ja kütteainete puudumisega, kodanlus saavutaja 1945, 1946 ja osaliselt 1947. aastal oli suhteliselt kiiresti taastanud Prantsusmaa majanduse, mis tunnistas prantsuse tööliskassi suurt loovat jõudu, kelle innustajaks ja juhiks osutus kõige esirindlikum partei - kommunistlik partei.

Kartes tööliskassi ja kommunistliku partei mõju kasvu ning tugevnemist, püüdis prantsuse finantsoligarhia anglo-ameerika imperialistide toetusel piirdada töötajate saavutusi majanduse taastamise alal.

Peale Blum-Byrnes'i 1946. aasta Washingtoni kokkuleppet, sai prantsuse tööstus ja põllumajandus suure kaotuse osaliseks.

Prantsuse kodanlikud parteid arvestamata prantsuse rahva elulisi huve, avasid ameerika imperialistidele tee prantsuse majandusliku ja poliitilise elu.

Ainuüksi see prantsuse reaktsiooni rahva-

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

vaenulik tegevus kutsus esile tugeva huvkamõistmise demokraatlikkuse jõudude poolt, kes teadsid, et selline poliitika viis maa majanduslikku olukorra laostumisele ja muutis Prantsusmaa täielikult sõltuvaks Ameerika ühendriikidest.

Fööliisklasi võitlus demokraatliku konstitutsiooni ja rahuarmastuse eest.

Prantsusmaa tööliisklasi võitlus majanduse taastamise eest toimus tihedalt seotult võitlusega demokraatliku valitsuse ja konstitutsiooni eest.

Kohe peale hitlerliku Saksamaa purustamist koondusid kodanlikud reaktsiooni esindajad De Gaulle'i ümber. Nimetades end Prantsusmaa patrioodideks püüdis Ajutine valitsus selle valelikul maskil katte all kindlustada kodanlikku režiimi. Ajutise valitsuse rahvavaenulikku poliitikat toetasid ka anglo-ameerika okupatsioonivägede juhtivad kildkond.

De Gaulle oli juba Alžiiris olles välja töötanud projekti, kuidas tagada riiklikku korraldust sõjajärgsel Prantsusmaal. Tema projekti kohaselt nähti ette uue valitsuse moodustamine Asutava Kogu kokku-

kutsumata. Selle projekti kohta ku-
junesid aga mitmesuguised arvamused.
Mõned ringkonnad tegid ettepaneku, et
laiendada Konsultatiivv Assamblee koos-
seisu ja muuta antud organ püsivaks,
maksvides sellega võimu koondumist
ühe isiku kätte. Teine ettepanek oli
selle, et moodustada Ajutav Kogu, kuid
selle juhtiv tuumik koosneks isikutest,
kes kinnitustacsid „presidendi tüüpi
konstitutsiooni väljatöötamise. Need
arvamused kutsusid esile mandu vas-
tupanu ja Ajutine valitsus oli sunnitud
nõustuma üldiste valimistega.

Ajutine valitsus kavatses valimisi tõs-
tada 1945. aasta alul, arvestades ole-
korda, et 2,5-3 milj. prantslast oli Saksa-
maal vangis ja sunnitööl. Sellest tulene-
valt nad lootsid, et 55-65% valijatest
moodustavad naised ning suur osa
neist, tänu kabolüklikku kiriku tegevusele,
valivad De Gaulle'i ja ta kaasläste poolt[60].

1945. aasta aprilli lõpul ja mai alul
toimusid munitsipaalvalimised, mille
tulemused purustasid täielikult De Gaulle

---

60. В.В. Шодитова. Экономика Франции. стр. 73

poolt dajate plaani d. Vastamata vastsioonilistele kitsendavatele valimisseadustele, mis piirasid töölisklassi esindajate õigusi, siis esimeste valimiste tulemused toid noidu kommunistlikule parteile.

Peale munitsipaalvalimisi asuti kohe ettevalmistusi toostama Asutava Kogu valimisteks[66], kes töötaks välja uue konstitutsiooni. Sel ettevalmistusperioodil nähtme, et Prantsusmaal toimus järjekordne poliitiliste jõudude ümberjaotumine. Kodanlikkudes parteides ei olnud ühised seisukohti uue Asutava Kogu konstitutsiooni suhtes, ühine piiie oli neil see, et mitte anda nõrmalust vasakpoolsete valimistele demokraatlikkudele parteidele. De Gaulle'i ja ta poolda jate usmärgiks oli Prantsusmaad siduda veelgi vastsioonilisema konstitutsiooniga kui see oli fašistliku okupatsiooni perioodil. Need püüdlused ja taotlused leidsid ägedat vastupanu kommunistliku partei poolt, kes nõudis demokraatliku konstitutsiooni väljatöötamist.

---

66) В. В. Мосягина. Экономика Франции. стр. 74.

Sellisis kahe leeri vahelise võitluse õhkkonnas, Pariisis toimus 26-30. juunil 1945. aastal kommunistliku partei X kongress.[67]. Sel kongressil kommunistlik partei esitas oma nõuded nii majanduse kui ka poliitilise korraldus alal demokraatlikus suunas ja nad leidsid sügava poolehoiu rahvamasside hulgas, sellest tingituna päevast päeva kasvas kommunistliku partei autoriteet, vaatamata reaktsiooniliste jõudude vastutegevusele. Reaktsioonilisi ringkondi kõhutas kommunistliku partei autoriteedi kasv, eriti just perioodil, mil toimus äge võitlus riikliku valitsemise küsimuse pärast. Nad mobiliseerisid kõik jõud selleks, et piirata Asutava Kogu õigusi ning vähendada tööliisklassi ja kommunistlikke partei esindajate arvu. Mitmed reaktsioonilised parteid kartuses demokraatlikkude jõudude ees, asusid ühinemise teele. MRP partei esindajad andsid tagasi õigused sõjaaegsetele voimaritele ja vastavalt Vatikani direktiivide kohaselt,

---

67). В.В. Мохитова. Экономика Франции стр. 74.

aktiivselt astusid välja kollaboristlikud kaitseks. Oma tegevust aktiniseerisid sellised reaktsioonilised parteid, nagu „Demokraatlik alliants", „Vabariiklik föderatsioon," radikaal-sotsialistide partei jt.[68] Kui reaktsioonilised parteid ründasid avalikult töölisklassi ja kommunistlikke parteid, siis parempoolsed sotsialistid nõitlesid kommunistliku partei vastu varjatud kujul. 1945. aastal parempoolsed sotsialistid organiseerisid uue reaktsioonilise poliitilise partei, mida nimetati „Vastupanu demokraatlik- sotsialistlik liit" (UDSR)[69]. Selle partei tuumikus moodustasid De Gaulle'i lähemad kaastöölised. Parempoolsed sotsialistid püüdsid seda parteid ühendada sotsialistliku parteiga. Kuid neil ei õnnestunud seda plaani ellu viia, sest nad leidsid vastupanu sotsialistliku partei tööliorganisatsioonide nõudest, partei juhtkond eestvõtsas Blumiga propageeris laialt sotsialistliku partei liidu kasulikkusest MRP parteiga.

---

60. В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 77.
69. samas. стр. 77

1945. aastal sotsialistliku partei kongressil Blum nõudis sotsialistliku partei põhikirja muutmist, et oleks võimalik kooskõlastada oma tööd MRP parteiga võitluses kommunistliku partei vastu[70]
Peale kongressi sotsialistlik partei reaktsioonilise juhtkonna muutes kursi Asutava Kogu loomise küsimuse suhtes ja koos MRP parteiga toetas De Gaulle'i ja selle kaaslaste nõudmisi Asutava Kogu õiguste piiramises.
Reaktsiooniliste parteide ühinemise eesmärgiks oli piirata kommunistliku partei mõju leibkut ja valimistel tema kandidaadid lüüa kukutada[71].
Ajutine valitsus koondanud kõik reaktsioonilised jõud, asus referendumi väljatöötamisele, millest aktiivselt võtsid osa paremsotsialistid. Ajutine valitsus eitas referendumi, kus ta väljendas sõjaeelse riigikorra taastamise vajadust. Kuid referendumi tulemused 21. oktoobri 1945. aasta valimiste ajal näitasid, et prantsuse rahvas oli täiesti sõjaeelse režiimi vastu ja 96,4% valijatest hülgasid vana konstitutsiooni.[72]

---

70). В.В. Мосунова. Экономика Франции. стр. 78
71). samas. lk. 78
72). А.Л. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 15

Hoolimata valitsuse kitsendavaist valimisseadustest, kommunistlik partei tuli esimesele kohale ja mandaatide arv ületas teiste parteide mandaatide arvu. Kommunistlik partei sai 5004 tuhat häält ja 152 mandaati (võrreldes 1936.a. kus kommunistlik partei sai 1502 tuhat häält 72 mandaati), teisele kohale tuli reaktsiooniline MRP partei, kes sai 4580 tuhat häält, 145 mandaati ja kolmandaks jäi sotsialistlik partei 4491 tuhat häält ja 139 mandaati.[73] Täiesti tähelepanemisväärsena osalisena sai rahvakodanlik sotsialistide-radikaalide partei - 29 mandaati võrreldes 115 mandaadiga 1936 aastal.

Tekib muidugi küsimus, millega seletada MRP partei edu antud valimistel? See tuleneb asjast, et valimistel MRP partei ekines vastupanuliikumise partei lipu all, et niisa rahvast eksiarvamusele ja valmistada ette oma paletungi kommunistlikule parteile. MRP partei algorganisatsioonides ekines tõeliisi vastupanuliikumise võitlejaid, kes püüdsid siiralt teenida töörahva

---

73). B.B. Modõtova. Ekonomika Prantsusm. Lk. 80

ürvitust. Hoolimata sellest jäi MRP sirmiks, mis varjas nende sotsiaalsete jõudude tegevust, kes toetasid Vichy valitsuse nõimu [74]

Kuigi sotsialistlik partei tuli kolmandale kohale, siis kommunistliku parteiga koos tõõtadus oleksid nõinud teostada maa taassünni. Kommunistid ja tõõlised-sotsialistid piüdsid ühtsusele, kuid sotsialistliku partei liüdrid keldusid sellest. Nad on ju maailmas kõige rohkem kartnud ühtsust. Kuna sotsialistide keeldumise tõttu osutus võimatuks formeerida kommunistidest ja sotsialistidest koalitsioonivalitsus, mis kõige rohkem oleks vastanud tollal Prantsusmaa rahva huvidele. Selga kommunistlik partei oli sunnitud nõustuma valitsuse moodustamisega, mis koosnes kolmest partiist, kommunistlikust, sotsialistlikust ja MRP-st.

Kommunistliku partei osavõtt sellest valitsusest oli vajalik tõõlisklassi huvides, sest oma aktiivse tegevuse kaudu saaks kasu tuua kogu rahvale.

---

74) Maurice Thorez. Rahva poeg. lk 154.

uue valitsuse juhiks sai De Gaulle, kel ei õnnestunud moodustada valitsust kommunistideta. Samuti ei teadis vaga hästi demokraatliku protseduuri nõuded, et riigi parlamendi suurim partei (antud juhul kommunistlik partei) oleks valitsuses esitatud vastavalt oma kaalule riigis. Kui see partei ei ole ministriite nõukogu esotsas, pidi ta saama ka juhtivaid kohti, kooskõlas üldisel häältamisel väljendatud rahva tahtega.

Kommunistid nõudsid ühe tähtsamatest - siseasjade, välisasjade või rahvusliku kaitseministri portfelli[75]. De Gaulle keeldus ja haaras Blumi poolt käiku lastud valust kinni, arvates kommunistliku partei ja tema poliitika rahvusliku iseloomu kahtluse alla. Kommunistliku partei juhtkond protestiris ägedasti solvamise pärast.

Kokkupõrge kindral De Gaulle'iga lõppes kompromissiga. Prantsuse vabariigi ajutise valitsuse koosseisu läksid kommunistid saadikud: Ambroise Croizat - töö-

---

75). Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 154.

minister, François Billoux - rahvusliku majanduse minister, Marcel Paul - tööstusminister, Maurice Thorez - portfellita minister.[76] Parempoolsed sotsialistid kaasid endale valduse siseasjade ministeeriumi. De Gaulle'i pooldajad said finantsministeeriumis valitsevatucs ja MRP parteile läksid välisasjade ja sõjaministeeriumi kohad.[77]

Samal ajal käis võitlus demokraatlikkude ja reaktsiooniliste jõudude vahel uue konstitutsiooni pärast. Tõimusid valimised Asutavasse Assambleesse, kus valimiste tulemusena kommunistid said üle 5 miljoni hääle, ühtlasi olles teiste parteide hulgas esimesel kohal.

Asutava Assamblee esimeseks ülesandeks oli välja töötada uus konstitutsioon.

Valimised Asutavasse Assambleesse näitasid, millised sügavad sotsiaalsed muudatused toimusid Prantsusmaal ja millist tahutut mõju omas kommunistlik partei rahva hulgas. Rahvas teadis, et kommunistlik partei oli ainuke partei

---

76. Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 155.
77. В.В. Модестова. Экономика Франции. Стр. 82.

kes suutis lahendada nende saatust tuleviku paremuse suunas.

Asutava Assamblee töö4 segasid igasugused parempoolsed parteid ja vaatamata kommunistide protestile säilitas Ajutine valitsus veel jehtivat osa, volitades end asendama Asutavat Assamblee kuni selle poolt uue konstitutsiooni väljaandmiseni. Asutav Assamblee oli eraldatud kiigi juhtimisest 7 kuud. Seda rahulga kasutasid reaktsioonilised jõud, et segada rahulemokraatlikus vaimus uue konstitutsiooni ilmumisele.

Fakistlustest hoolimata kommunistlik partei järjekindlalt võitles demokraatliku konstitutsiooni eest. Kommunistid nõudsid ühekojalise parlamendi loomist, presidendi võimu piiramist, kindlustades saadikute vastutustunnet valijate ees, garanteerida demokraatlikud vabadused ülitlasi konstitutsiooni sisse lülitada nõudmine finantsoligarhia varanduste konfiskeerimisest ja natsionaliseerimist.[78]

---

78). А. И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. Стр. 15

Kommunistliku partei esindajad Azutaras Assamblees, näitasid tõõstusministeer, toetudes rahvamasside abile, kaitsesid prantsuse majanduse reorganiseerimisel saavutatud tähtsaid võitu.

Selleras peatükis on mainitud need edusammud, mida saavutati sõjaaegsete, elektrienergiaallikate, pankade natsionaliseerimisega. Kommunistide eestvõtul saavutatud edusammud tootmises innustasid neid võimatult võitlema ka tööliste materiaalse olukorra parandamise eest.

Sellises olukorras, kus toimus halastamatu võitlus monopolide natsionaliseerimise, uue demokraatliku riigikorra ja konstitutsiooni eest, reaktsioonilistel jõududel ei õnnestunud kindlustada oma võimet.

1946. aasta jaanuaris paremsotsialistid asusid laveerimispoliitika teele, õõlles end lähti De Gaulle'ist ja lähenesid kommunistlikule partiile, maskeerides seda tegevüüsi demüüsiga „ühiselt välja töötada uus konstitutsiooniprojekt". Paremsotsialistide taoline käitu-

mine oli tingitud sellest, et nad taht-sid saavutada tlataval-d tugipunkte mõningate rahvakihtide hulgas. Parempoolsete sotsialistide lähenemine kommunistidele ja rahva demokraatliku liikumise jätkumisega tõusuteed, õõnestasid De Gaulle'i võimutsemise positsioone. Prantsuse ja rahvusvahelise reaktsioon soovitas De Gaulle'i lahkuda poliitiliselt areenilt, jättes ta reservi. See toimus 21. jaanuaril 1946. aastal [79]. De Gaulle lahkudes lootis välja kutsuda poliitilist kaost ning kiiresti tagasi tulla nn „päästja saadikuna", olles varustatud selgete volitustega.

Peale De Gaulle'i lahkumist, et sotsialistide lähenemise tõttu õnnestub moodustada valitsus ilma MRP parteita. Kuid sotsialistliku partei juhtkond nõudis kategooriliselt MRP partei osavõtu valitsuse kujundamisest. 22. jaanuaril 1946 astal lesotras paremgrupi sotsialistid Félix Gaillard'iga. [80]

Lühiajalise vaikimise järel De Gaulle

---

79). В.В. Иностранова. Экономика Франции. стр. 83.
80). А.И. Ефимова. Франция 1939-1949 годы стр. 17.

arendas kogu riigis laia agitatsioonikampaaniat, mis oli sihitud eelkõige töötajate kommunistide vastu.

Üriti finantsoligarhia mobiliseeris kõik oma jõud uue konstitutsiooni välja töötatud projekti vastu. See projekt kuulutas välja rahva ülemvõimu, ühtse ja jagamatu, rankumatu ja võõrandamatu. Ta kehtestas vahetaktlikkuse alusel liidu meretaguste territooriumide rahvastega. Kindlustada rahvale kõige laiemad majanduslikud ja sotsialistlikud õigused, naiste ja laste õigused, õigus haridusele, tööle ja sotsiaalkindlustusele"[81].

Prantsuse kodanlust ärritasid need demokraatlikud põhimõtted antud konstitutsiooni projektis, et lämmatada need, ühines MRP partei De Gaulle'iga ühte liitu ja kõigi teiste reaktsiooniliste jõududega kukutas selle konstitutsiooni vastuvõtmise läbi.

Nüüd tuli asuda teise Asutava Assamblee valimistele, milline toimus 2. juunil 1946 aastal[82]. Kuid juba valimiste ül-

---

81). Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 153

82). А.И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. Ор. 17.

õhtul paremparool sotsialistid asusid oma koduraa valmise teele. Paremparool sotsialist Leon Blum sõlmis Washingtonis kokkuleppe Byrnes'iga, mis on tuntud Blum-Byrnes'i kokkuleppe nime all[83]. Selle kokkuleppe alusel paremparool sotsialistid andsid Ameerika tähendusele võimaluse siinsamas Prantsusmaa majanduslikku ja poliitilise ellu. Lihtlasi kasutades Ameerika tähendusi alli konstitutsiooni-projekti läbikukutamiseks. Tänu paremparoolsete sotsialistide aktiivsele tegevusele. 2. juuni 1946. aasta valimiste tulemusena esimeseks parteiks osutus MRP partei, kes sai 5589 tuhat häält 162 mandaati (võrreldes 1945 aastaga. 4580 tuhat häält ja 147 mandaati) kuigi kommunistlik partei tuli teiseks, ei kaotanud oma pooldajaid, vaid säilitas endiste mandaatide arvu ja isegi saadud häälte arv suurenes. Arvuliselt kommunistlik partei sai 5203 tuhat häält 152 mandaati (võrreldes 1945 aastaga - 5004 tuhat häält)[84]. Tõsiselt sai liitu

---

83). B.B. Lobanova. Economika Francii. Gr. 86
84). samas, lk 88

sotsialistlik partei, kaotades rohkem kui poel miljonit häält[85]. Peale nende parteide igasugused reaktsioonilised parteid, nagu sotsialistid-radikaalid, UDSR partei esindajad said 4803 tuhat häält ja 107 mandaati[86].

1946 aasta septembris Eelne Assutav Assamblee nõttis vastu uue konstitutsiooni projekti, milline pidi olema aluseks kolmanda vabariigi konstitutsioonile[87]. Mainitud konstitutsioon sisaldas ülalnimetatud sissejuhatava osa ja ligi 100 artiklit. Antud konstitutsiooni põhjal moodustati „meretaguste territooriumitega" (koloonia-tega) Prantsusmaa liit.[88]

Hoolimata konstitutsiooni palju ulbvarast sissejuhatavast osast, Prantsusmaa jäi kodanlikuks maaks, kus majanduslik ja riiklik valitsemine asusid suurmonopolistide käes.

Kommunistid nõitlesid selle eest, et konstitutsiooni sisse nüüa progressiivse iseloomuga artiklid, olid need konstitutsioonis fikseerimata, kuid tegelikult nüd ellu ei viidud. Konstitutsioonis deklareeriti meeste

---

85. А. И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов стр. 17.
86. В.В. Лосицкова. Экономика Франции. стр. 88
87. А. И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 18.
88. samas, lk. 18

ja naiste võrdõiguslust, siis õigust tööle, puhkusele jne. Kuid, mis õigust tööle sutis üks kodanlik valitsus kindlustada kui iga päevaga kasvas tööle asumi. Vaevalt, et nende saatusest kodanlus oli huvitatud.

Konstitutsioonis oli isegi sõna teodud tööliste õigus streikimiseks, kuid tegelikult valitsus püstitas karmid kasimäärad streigi organiseerimise puhul.

Olgugi, et konstitutsioonis rõõgiti Prantsusmaa liidu osade nõrdsusest, praktilises elus aga seda printsiipi ei teostatud. Kokkuvõtteks võib öelda, et uus konstitutsioon proklameeris rahva suveränitleti, kuid faktiliselt selle teostamine ei vastanud rahva tahtele.

10. novembril 1946 aastal toimus uue konstitutsiooni ellumiimiseks Asutava Assamblee valimine.[9] Nud valimised veelkord näitasid, et prantsuse töölisklass usus kommunistlikusse parteisse, kes iga hinna eest kaitses demokraatlikke õigusi. Valimiste tulemusena kommunistlik partei osutus esimeseks parteiks ja selle järgi

---

9). А. И. Барышова. Франция 1939-1949 годы. стр. 20

oleks pidanud saama ka enda ülesandeks valitsuse moodustamise. Kommunistlik partei esitas ministrite nõukogu esimehe kohale Maurice Thorezi kandidatuuri. Kuid niimoodi poolt hääletasid ainult kommunistid ja 80 sotsialisti (sajast).[90] Olles tagasi lükatud reaktsioonilise liidri enamuse poolt. Kommunistliku partei Keskkomitee pöördus sotsialistliku partei juhatuse poole kirjaga, milles tegi ettepaneku esitada valitsuse juhi kohale kandidaadiks sotsialist, kes oleks võimeline kindlustama tööliste ja demokraatlike jõudude ühtsust. Sotsialistlik partei ei reageerinud sellele kirjale ja esitas Leon Blumi kandidatuuri, mille näidates, millised on selle enamuse piirid, millele ta kavatses toetuda.

Valitsus, mis koosnes ainult sotsialistidest, tähendas sel Leon Blumi poolt 10. novembri valimiste tagajärgede kavjutvat ülekaalumist. See oli esimene katse kõrvaldada kommunistid valitsusest, ühtlasi oli see samm reaktsiooni teele.[91]

---

90. Maurice Thorez. Rahva poeg. lk. 157.
91. samas. lk. 157

Reaktsioonilised liidrid kasutasid kohe ära oma poolda jate võimule tulekut ja nende kasumite kindlustamiseks alustas Leon Blum sõda Vietnami vastu, rõõvelikul kujul purustades rahulikku kokkuleppe. Blumi valitsus sunnis halastamatult maha prantsuse rahvuslikud hurid. Tööstajate rahuldamatus Blumi valitsuse tegevusega viis selleni, et 16. jaanuaril 1947. aastal peale presidendi valimisi Blumi kabinett oli sunnitud ertu minema. Uueks vabariigi presidendiks sai paremsoolne sotsialist Vincent Auriol ja valitsuse moodustas samuti paremsoolne sotsialist Paul Ramadier. Uue valitsuse koosseisu läks ka viis kommunisti [92]

Ramadieri kabineti väis- ja sisepoliitika väljendas kõige ertavamal kujul paremsoolsete sotsialistide reetlikku reaktsioonilist poliitikat. Sotsialistid ei andnud valitsuses juhtivaid ministri kohti kommunistidele- saadikutele. Sellest hoolimata jäid kommunistid valitsuse koosseisu

---

92) Н. И. Ефимова. Франция 1939- 1948 годов. стр 20

esindadus töötajate huve, vastu pannes reaktsionääride manöövritele ja vandenõudele.

Kuid 1947. aasta kevadeks kujunes Prantsusmaal olukord selliseks, et vaatamata majanduse edusammudele, tõusid esmajärguliste produktide hinnad ja tööliste reaalpalk langes. Klassivastuolude tvavnemine Prantsusmaal viis sellise olukorrani, mis andis võimalused ameerika kapitali sisetungiks.

Juba 1946. aastal kirjutati alla Ameerika Ühendriikide ja Prantsusmaa vahel Washingtoni kokkuleppele, milline avas ameerika kapitalile vaba pääsu prantsuse majandusliku ja poliitilise ellu. See kokkulepe oli ilmekaks tunnistuseks prantsuse kodanluse nõrkusest, kes oli valmis ükskõik milleks, et vaid ainult kindlustada oma positsioone võitluses demokraatlikkude jõudude vastu.

Sõjajärgsel Prantsusmaal oli see esimeseks ehamõrdõigurlikuks kokkuleppeks, milline kirjutati alla finantsoligarhia kuulekate teenrite-parempoolsete sotsialistide poolt, eesotsas Leon Blumiga.

Prantsuse reaktsioon intensiivistas oma tegevust, eriti pärast 1947.a. 12. märtsi Ameerika Ühendriikide presidendi Trumani kõnet. Trumani kõne oli signaaliks prantsuse reaktsioonilistele jõududele, muuhulgas poliitilisele elu areenile asus kindralil De Gaulle.

Toetudes tuhatuid Ameerika Ühendriikide abile De Gaulle alustas relvastumist, seades oma eesmärgiks kehtestada Prantsusmaal fašistlik diktatuur. Oma eesmärkide teostamiseks 7. aprillil 1947. aastal De Gaulle teatas uue partei loomisest, mida ta nimetas „Ühendatud prantsuse rahvas"[93]. Sel demagoogiline partei nimetus ei varjanud selle partei tõelist olemust, kui puhtamurelik fašistliku iseloomuga partei.

Äsja loodud partei püstitas oma programmis järgmised ülesanded: kommunistide kõrvaldamise valitsusest, kamitaeia vabariik, kehtestada De Gaulle'i fašistlik diktatuur, katkestada sidemed Nõukogude Liiduga, rahvademokraatiamaadega ja orienteeruda Ameerika Ühendriikide[94] alle.

---

93). A. I. Efimova. Франция. 1939-1949 годы. стр. 22

94). Samas. lk. 23

Kuid sotsiaalne baas sel parteil oli kitsas, omades toetust ainult rahvavaenulike gruppide poolt, kuigi tõhusat materiaalset abi osutasid nii prantsuse kui ka ameerika monopolistid.

Siit näeme, et ameerika imperialism võttis avaliku kursi Prantsusmaa orjastamiseks. Ameerika imperialistide nõudmisel viidi ellu uus parteli programm, mille tulemusena **eemaldati** s. m.a. 1947.a. kommunistid valitsusest.[95]

Kommunistide kõrvaldamine valitsusest viis Prantsusmaa sisemise olukorra äärmiselt vastuolulisele pinnale. Klassivõitlus Prantsusmaal astus uude etappi, omades enam teravama vorm.-streikide näol.

Streigilaine levis kõikides natsionaalsektsioonides, ettevõtetes-, gaasi-, elektrijaamades, söekaevanduses ja raudteelaste hulgas. Streigiliikumine ei haaranud ainult Prantsusmaad ise, vaid ka tema meretagused valdusi. Alžiiriat, Marokot jt. Esialgu valitsus püüdis streike lõimata **oma** kompromissides teel, hiljem võttis

---

95). A.I. Ershitova. Francija 1939-1949 godov. str. 23.

aga kasutusele võetakse võtteid, mis on mõeldud lämmatada, vaid vastupidi need elustavad uuesti võimsama jõuga. Seejärel Prantsusmaa valitsev ladvik oleks paanikas demokraatliku jõudude tugevnemise pärast, oli valmis ütlema igati oma maa rahuvastaste, Nõukogude Liidu ja kõigi oma rahva vastu, kuda ta kartis rohkem kui võõramaist imperialistlikku ohtu.[96]

Ameerika Ühendriigid kasutades neid soodsaid momente, mis olid kujunenud terves Euroopa maades, asus nüüd avalikule ekspansionistlikule kursile.

1947. aastal Ameerika Ühendriikide riigisekretär Marshall avaldas Euroopa „aitamise" plaani, millest on tuntud „Marshalli plaani" nime all.[97]

„Marshalli plaani uduste, sihilikult loovitatud formuleeringute sisu seisab selles, et kokku kloppida nende riikide blokk, kes olid sõtud koalitsiooni Ame-

---

96. G. Malenkov. Aruanne_üK(b)P Keskkomitee Lõõst partei XIX kongressile. lk 21

97. A.N. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 24

rika lihendriikide suhtes ja enda ameerika kreediite laenuna selle eest, et Euroopa riigid loobuvad majandusliikust, sõjaväele aga poliitilisest iseseisvusest" [98]

Kuigi Prantsusmaa alandati tüüpilise tähtsusega riigiks Ameerika lihendriikide poolt, sai „Marshalli plaan" täieliku kõrgkiidu osaliseks prantsuse kodanlike parteide hulgas, kes haaravad sellest kinni kui päästeankrust. Tulenevalt sellest, näeme selgesti, et mida nõrgem on kodanlus, mida enam ta hinnab hirmu rahvuslik demokraatliku liikumise tugevnemise pärast, seda kergemini ta kapituleerub rohkem tugevama imperialistliku maa jõudude.

1947. aastaks Prantsusmaa sisemine olukord oli kujunenud selliseks, et ameerika imperialistide nõudel prantsuse reaktsionäärid eemaldasid kommunistid valitsusest, sest nimmad olevs takistanud Prantsusmaa orjastamist ameerika imperialistide poolt.

---

91) J. A. Ždanov. Rahvusvahelisest olukorrast. lk. 25

Prantsusmaa orjastamine ameerika imperialistide poolt ja prantsuse kodanlik valitsus ameerika imperialistide teenistuses.

Teise maailmasõja ja tema majanduslike tagajärgede kõige tähtsamaks majanduslikuks tulemuseks tuleks pidada lõhtse kõikehaaravat maailmaturu lagunemist. „Kahe vastandliku leeri olemasolu majanduslikuks tulemuseks oli see, et lõhtne kõikehaarav maailmaturg lagunes, mille tagajärjel meil on nüüd kaks paralleelset maailmaturgu, mis seisavad teineteise vastas"[99]

Tekkinud uus sotsialistlik maailmaturg tugevdas pidevalt oma positsioone, seevastu kapitalistlik maailmaturg kahanes ja kaupade turustamise tingimused halvenesid.

---

99) J. V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. lk 65.

Kuid oma olemasolu säilitamiseks tootas monopolistlik kapitalism ajavahetuse maksimaalsele kasumile, nõudes „... vajadus saada maksimaalset kasumeid tõukab monopolistlikku kapitalismi riiklegistele riskantsetele sammudele, nagu asumaade ja teiste mahajäänud maade orjastamine ja süstemaatiline riisumine, ka sõltumatute maade muutmine sõltuvateks maadeks, mitte sõdade organiseerimine, millised on kaasaegse kapitalismi huvadele parimaks „lihtsamaks" maksimaalsete kasumite saamiseks, lõpuks katsed saavutada majanduslikku ülemvõimu kogu maailmas."[100]

Peale teist maailmasõda kõigist kapitalistlikest suurriikidest välja arvult üks kapitalistlik suurriik- Ameerika ühendriigid- sõjast mitte nõrgenenuna, vaid tunduvalt tugevnenuna nii majanduslikult kui ka sõjaliselt. Kasutades teiste kapitalistlikkude maade majanduslikku võimsuse tundumat nõrgenemist. Ameerika ühendriigid avalikult hakkavad teostama agressiivset poliitikat nende maade suhtes.

---

100). J. V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. lk. 83-84

Ameerika Ühendriikide kapitalistlikud monopolid püüdsid iga hinnaga säilitada oma kasumeid endiselt kõrgel tasemel. Sel eesmärgil nad teostasid oma orjastuslikke ja röövelikke poliitikat nõrgenenud kapitalistlikkude maade arvel, mis väljendus 1947. aastal välja töötatud programmis nn. Ameerika Ühendriikide „abi" Euroopa majanduse taastamiseks. Ameerika Ühendriikide „abi" või peaaegu automaatselt endaga kaasa selle maa poliitilise kursi muutmise, kellele seda „abi" antakse: nõrmule tulid parteid ja isikud, kes olid valmis Washingtoni direktiivide järgi teostama Ameerika Ühendriikidele soovitavat programmi sise- ja välispoliitika alal (Prantsusmaal, Itaalias jt.)

Prantsusmaal ameerika imperialistide tegevust majanduse orjastamise alal soodustasid kohalikud valitsusringkonnad kodanlikud poliitikategelased ja nende poliitilised parteid. Tundes oma nõrkust, prantsuse kodanlikud liidrid loovutasid oma iseseisvuse ja söötsatuse Ameerika Ühendriikidele imperialistidele ja liitlased

Prantsusmaa „Marshalli plaani"* süsteemi. 1947. aasta juulis Pariisis toimus 16 Euroopa riigi konverents, mille kokkukutsumises erilist aktüürsust üles näitas prantsuse valitsus kui ameerika imperialistide agentuur. Konverentsil päevakorras oli „Marshalli plaani" arutamine. Nõukogude liit ja rahvademokraatiamaad keeldusid osavõtmast sellist konverentsist. Nad andsid oma iseloomustuse „Marshalli plaani" kohta, avades kogu maailma ees selle plaani olemuse, mis süsnes selles, „... et kokku kloppida nende riikide blokk, kes on seotud kohustustega Ameerika lähenduviiside suhtes ja anda Ameerika kuduüste tasuma selle eest, et Euroopa riigid loobuvad majandusliikust, suhtelu aga ka poliitilisest iseseisvusest."[101]

Nõukogude liidu poolt väljendatud seisukoht „Marshalli plaani" olemuse kohta, kiskus maski ameerika imperialistide ning nende poolehoidjate karatsustelt.

„Üleeuroopaline nõupidamine kukkus skan-

---

* „Marshalli plaan võeti vastu Ameerika Ühendriikide kongressi poolt 3 aprillil 1948. aastal, mille alusel Ameerika Ühendriikide imperialistid tõstavad Lääne-Euroopa maades majanduslikku ja poliitilise elu kontrolli, allutades riikmaad täielt oma huvidele.

101). A. Ždanov: Rahvusvahelisest olukorrast. lk. 25

daalselt läbi. Sellest kuuldus osa nõukogude liitlasi Euroopa riikides. Kuid ka nendes riikides hulgas, kes nõustusid osa võtma „Marshalli plaani" arutlemisest ja selle realiseerimise konkreetsete alusnõuete väljatöötamisest, nõudis see plaan vastu erilise vaimustuseta..."[103]

Pidagi selgus, et Nõukogude Liidu poolt väljendatud arvamus osutus täieliku õigeks, et antud plaan on vaid kaugel reaalsest alust. Selga Inglismaa, Prantsusmaa ja teised Lääne-Euroopa riigid, kes võtsid riigis võtid vastu „Marshalli plaani" realiseerimise skeemi, langesid ise Ameerika lõhendriikide šantaaži ohvriks.

Ameerika imperialistid „Marshalli plaani" alusel Prantsusmaal kontrolliksid väliskaubandust, siis prantsuse ja ta koloniaate tooraineta reserve, samuti tähtsamaid tööstusharusid, järk-järgulselt haarates oma kätte juhtivaid positsioone prantsuse majanduses. Ameerika lõhendriikide paremjoolsed ringkonnad nõudsid prantsuse valitsuselt, et see loobuks täielikult Ameerika lõhendriikide kontrolli alla

---

103) A. Ždanov. Kahe vaheliust olukorrast. lk. 27

Prantsusmaa kolooniates sõjalis-strateegilisteks otstarbeks mineraal**toorained** (nagu nikkel, kroom, grafiit, uraanimaagid jne.), mis võimaldaks laiendada sõjatööstuse baasi. Lihtlasi ameerika imperialistid kohustasid prantsuse valitsust kindlustama neile täielikku ligipääsu Prantsusmaa territooriumil olevatele toorainete allikatele ja garanteerima nende julgeolekut. Pole raske teha järeldust, et sarnase programmi olemasolu, mis Prantsusmaad sidus ameerika imperialistide huvidega, oli täielik vastuolus prantsuse rahva huvidega.

„Marshalli plaani" abiga arvukas ameerika imperialistide agentuur tungis sügavalt prantsuse poliitilisse ja majanduslikku ellu. Oma tegevuse koordineerimiseks ameerika imperialistide poolt Prantsusmaal moodustati terve rida sektoreid, millised hakkasid täitma prantsuse valitsuse ministeeriumite sisefunktsioone. Prantsuse tööstustesse, ettevõtetesse ja uurimisasutustesse pugesid ameerika elundajad, kes haaravad oma kätte leiutiste patente ja kontrollivad tehastes tootmisprotsessi. Lihtlasi ameerika nn. konsultandid tutvustavad prantsuse tööstureid meetoditega, kuidas

tõsta tööliskiani tööviljakust üliiks-
pluateerimise teel.

Lääne-Euroopa riikide „aluistamine"
Marshalli pleani kohaselt toimus kahel-
noel: esiteks Ameerika valitsus andis vas-
tavalt kreediite, mille arvel antuel riik
võis osta kaupu, teiseks Euroopa riiki-
de „aluistamine" toimus „kinkide" näol
Ameerika ühendriikide poolt.

Prantsusmaal ja teistel Lääne-Euroopa
riikidel kui Ameerika ühendriikide võlg-
nikel oli kaubanduslik bilanss passiivne,
sest nõja ajukorras olid kullavarud kokku
kuivanud ja kaubavahetuses olid nad
riigid sunnitud ellkõige oma kaupu
müüma Ameerika ühendriikidesse, et
vähendada oma võlgnevusi. Ameerika
ühendriigid, kes olid saanud eelõiguse
Lääne-Euroopa riikide turgudel, hak-
kasid piirama Lääne-Euroopast im-
porditavate kaupade norme ja samal
ajal suurendades oma eksporditavate
kaupade hulka, millised läksid „kinkide"
näol Lääne-Euroopasse. Need maad sa-
suid veretkinnaga kaupade eest, mis sa-
busid Ameerika ühendriikidest „kingina".

Ameerika ühendriigid vedasid lääne-Euroopasse muidugi neid kaupu, milliste turustamisest olid huvitatud Ameerika eksporterid.

Prantsumaa tundis sõjajärgsel perioodil elulist vajadust tööstuste sõnnekadetu, tööpinkide jne. järgi, pidi aga rahuldama Ameerika ühendriikide poolt dikteeritud „Marshalli plaani" alusel, madala kvaliteediline ja kallihinnaline sõiga, nafta, toidumainetega, kuhu kuuluvad sellised produktid, nagu jäätmeli, puuviili, munapulber, piimapulber, tubakas jne.[103]

Arvulised näitajad tõestavad ülmeralt seda, kuidas Ameerika ühendriigid püüdsid prantsusmaale kuhjata enesele mitte vajalikke kaupu nõrreldes vajalikkude kaupade hulgaga. Periodil 1. aprillist 1948.a. kuni 30. juunini 1949. a. Prantsusmaal tuli nädada Ameerika ühendriikidest põllumajandussaadusi ja bordumaineid 201 miljoni dollari väärtuses (18% kogu kreediidi) siit 142 miljoni dollari väärtuses s.o. 12,6% kogu kreediidist, kuid vajalikke masinaid, sõiduvahendeid kaevandustele, tööstustele ainult 9,6% kogu kreediidist.[104]

---

103) B.B. Andrejeva. Экономика Франции. стр. 167.
104). Samas, lk 167.

1949. aasta kevadel agressiivse Põhja-Atlandi pakti loomise järele, iriti aga 1950. aastal peale Ameerika Ühendriikide agressiooni algust Koreasse, kaupade hulgas, millega Ameerika Ühendriigid varustasid Lääne-Euroopa maid, hakkasid etendama tähtsat osa nafta, naftasaadused, igasugused sõjavahendid ja toorained sõjatööstustele, sadamatele ja aerodroomidele. Nende kaupade arvel vähenesid sellised kaupade nagu puu- ja juuvilja, munapulbri jt. veod.[105]

Siit näeme, et Ameerika Ühendriigid täiesti omavoliliselt määrasid Prantsusmaale vetava kaupade liigid. Ameerika monopolistid sundisid Prantsusmaale just neid kaupu, mida Prantsusmaa nõis ise toota ja eksportida. Sellest tulenevalt nad takistasid Prantsusmaa majanduse arengut, andes tugeva pidurdava löögi terve rea tähtsamatele tööstusharudele ja põllumajandusele. Ameerika Ühendriigid muutsid Prantsusmaa turu oma sõjamajandusele kaupade turustamiseks. Sihtlasi nad nõudsid ja saavutasid tollitariifide

---

105). В.В. Мосягина. Экономика Франции. стр. 168

likvideerimist, millised antud momendini mõnel määral kaitsesid prantsuse majandust ameerika kapitali ja kaupade ülekaalu eest.

Tollitariifide kaotamist Ameerika lähendriigid prantsusmaalt nõudid juba 1947. aasta aprillis Sweitzis toimunud kaubanduskonverentsil, põhjendades kaubanduse alal „nõudsuse" põhimõtet kõikide riikide vahel. Tegelikult Wall-street'i monopolistid rajasid vaba tegutsemise võimaluse oma kapitali investeerimiseks prantsusmaale ja selle puutumatuse garantiid.

Tunginud prantsusmaa majandusellu ameerika imperialistid „Marshalli plaani" alusel kontrollisid prantsuse väliskaubandust, millest tingituna prantsusmaa oli sunnitud osa võtma „Euroopa maksuliidust". Osavõtt sellest liidust avaldas laostavat mõju majanduslikule olukorrale, eriti kulla- ja valuutavaruvarudele. Prantsusmaal tekkinud kõrge kaubandusdefitsiit seoses suhetest Ameerika lähendriikidega, kujukalt näitas seda, et Ameerika lähendriikidele parempoolsete ringkondade ülemäärgiks oli luua nn. „dollari nälg" prantsusmaal, tugevdada

sellega tema majandusliikme sõltuvust ja sundida Prantsusmaad tasuma Ameerika lühendviitkidest importditavate kaupade eest kullas ja valuutas [106]

Prantsusmaa väliskaubanduse sõltuvus Ameerika lühendviitkidest ei seisne mitte ainult selles, et Prantsusmaale importditavatest kaupadest esimene koht kuulus Ameerika lühendviitkidele, et viimane säilitas „dollari nälja" ja Prantsusmaa vajaduse Ameerika lühendviitkide krediitide järele, vaid sundis Prantsusmaad astuma kaubanduslikult dasoodsasse suhetesse teiste marshalliseriikidega. Seega Prantsusmaa kaotas täielikku iseseisvuse väliskaubanduse alal. Eriti Ameerika lühendviitkidel piiravad takistada kaubavahetust Ida-Euroopa maadega, Nõukogude Liidu ja Hiinaga. Selle tulemusena Prantsusmaa kaotas võimalused saada toiduaineid Ida-Euroopa turgudelt, samuti põhjustab võimalik nõudlus vastavatele maadele tööstustoodetele. Kaubandus Ida-Euroopa maadega soikus, mis oli tingitud „Marshalli

---

106) В.В. Илобитова. Экономика Франции. стр. 170

plaani" kitsendavatest tingimustest. Selline lihtsustatud Prantsusmaa kaubanduse kalkulatsioon prantsuse kaubandusbilansi ja piiratud tööstustoodangu arengut.

Ameerika ühendriigid reguleerides Prantsusmaa väliskaubandussuhteid, ei jätnud unarusse ka Prantsusmaa koloniate kaubanduse, omandades seal esinevaid strateegiliselt väärtuslikke toorainet.

Ameerika ühendriikide monopolistid, kes juhtisid Prantsusmaa väliskaubanduse tegevust, määrasid kindlaks eksportkaupade artiklid. Seejärel nõis märgata tööstuskaupade vilkaalu vähenemist, mis oli asendatud tooraine ja poolvabrikaatide vilkaalu suurenemisega. Prantsusmaa eksportkaubandus hakkas omandama koloniaalmaades valitseva eksportkaubanduse iseloomu.

Ameerika ühendriikide agressiooni intensiivistumine 1951-1952. a. seoses Korea sõjaga, prantsuse valitsus Washingtonist saadud direktiivide alusel suurendas relvastuse võidurõõsu, mis kutsus esile suurema korvalagedune prantsuse väliskaubanduses.

Prantsusmaa, kel puudus võimalus vabalt valida endale turge kaupade tarnimiseks

oli sunnitud täitma ameerika imperialistide nõudel ülejõukäivat relvastumisprogrammi. Kõikidest neist põhjustest olenevalt prantsuse finantsasjadas valitses täielik jõuetus. Ameerika lihendriikide võimsels rahvusvahelises kaubanduses ja tema diktaatorlikud õigused prantsuse majanduses soodustasid prantsuse-ameerika vastuolude teravnemist.

Erilist laostavat mõju prantsuse majandusele avaldas marshallanni seisund, milline oli kogu aeg pariivne. Seoses „Marshalli plaani" existeerimisega prantsuse marshallanni ilmnesid suured väljaminekud marshalli abiga, samuti kasvasid maksud välismõlgade alal peamiselt Ameerika lihendriikidele. Neid puudujääke marshallanni osas ei suutnud asendada ka ameerika kapitalimahutused prantsusmaa majandusse. Vastavalt tuleks märkida, et prantsuse kaubandusbilanss oli pariivne ka enne teist maailmasõda (majanduskriisi ajal 1929-1933. a.), kuid hallemas olukorras oli see peale teist maailmasõda, mil põlnud taastatud ühtegi olulise tähtsusega ettevõtteid, kust varem laekus makse.

Suga 1948. aastal puudujääk maksubilansis ulatus kuni 1 577 miljoni dollarini, millest 1233 miljonit dollarit langes kaubandusbilanssi puudujääkide arvele.[107]

1950. aastal puudujääga maksubilansis mõnel määral vähenesid, kuid juba 1951 aastal suurenesid uuesti kaubandusbilansi[108] ning puudujääkide kasvuga.

Prantsuse valitsus otsis väljapääsu ja vahendeid, kuidas katta neid kaubandusbilanssi puudujääke. Sellisteks vahenditeks osutusid välislaenud, mida ta oli sunnitud laenama Ameerika ühendriikidest. See omakorda suurendas Prantsusmaa välisvõlgu, mis moodustasid 1951. a. 30% kogu Prantsusmaa riigivõlgadust. võrreldes 1946. aastaga, mil see ulatus 11,5%-ni[109]

Kuuludes „Marshalli plaani" süsteemi, Prantsusmaa kaotas oma valuuta sõltumatuse. Ameerika monopolistide otsene surve all prantsuse valitsus kostas 1948-1949. aastail neli devalvatsiooni, mille tagajärjel frangi kurss automaatselt langes.

1948- 1952. aastate jooksul prantsuse franki väärtus ametlikult oli alanenud 2/3

---

107) В.В. Шодиметова. Экономика Франции. стр. 173.
108) samas lk. 173
109). samas, lk. 174

nõrgast, kuid tegelikult frangi väärtustamine oli tunduvalt tugevam.[110]

Frangi devalvatsioon dollarite suhtes.

ametlik kurss 1. dollar = x franki[111]

aasta	1944	1945	1946 jaan.	1948 okt.	1949 apr.	1949 sept.
1. dollar = x franki	50,00	119,30	214,71	263,20	272,0	349,10

Antud tabel näitab piltlikult ameerika dollarei kurssi raba ja katkestamatut kaubavahetust Pariisi börsil ja järgnevalt aastatel sellel kaubapäraselt,[112]

aasta	1951 jaan.	1951 dets.	1952 veeb.
1. dollar = x franki	389	433	483

Frangi devalvatsioon omakorda kutsus esile kaupade hindade ja mahtude kasvu ning tööliste, teenistujate, palgatöötajate reaalpalga languse. Prantsuse monopolistid kasutasid devalvatsiooni kui relva, mille abil alanesid töötasud, sellega koos tööliste reaalpalga alandamine, samaaegselt tõusevad kaupade hinnad suurendasid selle vahe monopolistide kasumis.

Kaupade hinnad tõusid devalvatsiooni tagajärjel, eriti nendel kaupadel, mida veeti

---

110). I.V. Shodimova. Ekonomika Francii. str. 174
111). samas. lk. 175
112) samas, lk. 175

Prantsusmaale Ameerika lähundriikidest. Nende kaupade hulka kuuluvad sellised artiklid nagu tekstiilsemed, tooraine, süsi jt. Hinnad nendelt kaupadelt tõusid 26-27%.[113] Teiselt poolt Prantsusmaa devalvatsioon võimaldas ameerika monopolistidel odavalt kokku osta prantsuse tööstuste ja ettevõtete aktsiaid, liitstiste patente, samuti prantsuse koloniaatist välja nededa tooraineid.

Vahenditelt pale Prantsusmaa devalvatsiooni ameerika finantsistid töötasid välja ulatusliku kapitaliimahutus programmi Prantsusmaa koloniaalvaldustesse. Mainitud programmis esitatud nõudmiste kohaselt Prantsusmaa koloniaatest suurendati toorainete väljaveedu, vastavalt sellele, Tuneesias laiendati nafta tootmist, Marokos maatina ja teiste toorainete tootmist.

Kuigi 1949. aastal järjest tugevnes Ameerika kapitalide vahendatud sõltuvus Prantsusmaa tööstusest ja kolooniatest, ameerika monopolid endiselt jätkasid oma kapitali paigutamist peamiselt Prantsusmaa tööstustesse. Antud juhul Prantsu-

---

113) В.В. Иноземцева. Экономика Франции. стр. 175.

Saksamaa poliitiline olukord osutus neile enam soodsamaks kui Prantsusmaal, kus demokraatlikkude jõudude aktiivsus oli küllaldaselt kõrge. Selga kriiline koht „Marshalli plaanis" kuulus Lääne-Saksamaale. Lääne-Saksamaa sõjalis-majanduslikku potentsiaali taastamine oli vajalik Euroopa taastamise põhilisuks ja otsustavamaks probleemiks, mille külge kaagitakse kõik ülejäänud Lääne-Euroopa riigid, nende hulgas ka Prantsusmaa.[114]

Ameerika ühendriikide poliitika eesmärgiks oli siis luua Lääne-Saksamaa sõjalis-majanduslikku potentsiaali, orjastada Prantsusmaa majandust ja kasutada prantsuse rahva revolutsioonitraditsioone. Neid eesmärke toetasid prantsuse parempoolsed sotsialistid, kaitstes „Schumanni plaani" põhimõtteid, milline reklameeris „Euroopa ühtsuse" loomise vajadust. „Schumanni plaan" oli „Marshalli plaani" otsesem jätkuks, millise töötas välja prantsuse välisminister Robert Schumann, väljendades ameerika imperialistide huve, mis oli rahenduslikult suunatud Lääne-Saksamaa

---

114). K. B. Hofman. „Marshalli plaan" ja „Lääneblokk". Tallinn. 1948. lk. 9

remilitariseerimisega, et kiirendada Ameerika lõhendriikide sõjalist valmisolekut. „Schumanni plaani" alusel ühendati Prantsusmaa suurmonopolistlikud metallurgia- ja söetööstused Lääne-Saksamaa tööstustega, mille järele prantsuse metallurgia- ja söetööstused langesid Ruhri monopolistide kontrolli alla, kes ise tegelikult alamlikult teenisid Wall-Streeti finantsmagnaate. „Schumanni plaani" kohaselt prantsuse raskeböstus allutati teistkordselt ekspansionistlikult noodustatud nn. rahvuslikule „kõrgemale organile"[115], kus tegelikult nõimutsesid ameerika monopolistid ja nende Ruhri „noored partnerid".

Noodustatud „kõrgem organ" tegutses rasteavalt oma huvnägemise järgi, laostades mitteruntaablsuid tehaseid ja kaevandusi kuni nende sulgemiseni. Sellise tegevuse tulemusena hävis terve rida prantsuse metallurgia- ja söetööstuste ettevõtteid. Prantsuse majandustadvaste arvestuse järele, rasteavalt „Schumanni plaani" tegevusele, oluliselt prantsusmaal kujunes selliseks, et 177 tegutsevast

---

[115] В.В. Ходунова. Экономика Франции. стр. 181.

ettenõttest (rasketöösuse alal) jäid tegevuse ainult 24 ettenõtet.[116]

1950. aastal „Schumanni plaani" ettevalmistuskäigus teravalt ilmnes tema eitav suhtumine prantsuse töösteste tegevusse, koondades ja sulgedes terve rida ettevõtteid Prantsusmaa tsentrumis, lõunaPrantsusmaa rajoonides, samuti sõjatööstusi mitmetes põhja rajoonides, välja arvatud lotringi tööstusrajoonid.[117]

Vaatamata sellele, et „Schumanni plaan" oli äärmiselt vastuolus prantsuse rahvuslike huvidega, õõnestades prantsuse majandust ja julgeolekut, kuid rida prantsuse suurmagnaate nõtkid suurima aktiivsusega ära selle plaani ellurakendamisest, sõjaks ettevalmistamise eesmärgil. Need magnaadid said eelistatud õiguse Ruhri sõjatööstustes, just peamiselt neis, millised enne sõda kuulusid Prantsuse-Saksa segakompaniidele.

Ameerika lähenduviiside sõjalistel eesmärkidel alustasid nüüd koostööd Ruhri ja lotringi tööstused. Siit näeme, et Ameerika lähenduviiside direktiivide

---

116) В.В. Игнатьева. Экономика Франции. стр. 182
117) samas, lk. 182

kohaselt ainult üksikud priviligeeritud prantsuse monopolistlikud ettevõtted suutsid säilitada oma eksistentsi ja pidada vastu konkurentsile.

Imperialistliku leeri jõudude koordineerimise raames ameerika imperialistid Lääne-Euroopas määrasid Prantsusmaa osa kui sõjalis-strateegilise baasi ja kahurilihа reservina ning prantsuse majanduse kui lisaallikas Ameerika ühendriikidele ja Lääne-Saksamaa majandusele. See Prantsusmaa teisejärguline, alistav osa ameerika imperialistide agressiivsetes plaanides avaldanid mõju kogu prantsuse majandusele, eriti tema arengu iseloomulikule. Vastavalt paotatud kohustustele agressiivsest Põhja-Atlandi blokist osavõtjate vahel, Prantsusmaad kohustati täitma nõutavaid sõjatellimusi, välja arvata teatud strateegilisi tooraineid, peamiselt Lääne-Saksamaale, sihtlasi alustada tootmist kergerelvastuse alal jalaväe jaoks, tanke ja mitmesugust muud relvastust.

Prantsusmaa oli kohustatud looma uusi arvukaid sõjaväeosi, sõjaväeladusid ja lennuplatse ameerika sõjalistele jõududele.

vastavalt, nende kujunenud tingimustega prantsusmaal ameerika imperialistide tugevad vastuolud veelgi karmimat kontrolli töös-tustes ja toorainete varuvoodile üle.

Tõstades majanduses ülemineku sõja-võõpastele ameerika imperialistid prant-susmaal rastavalt oma huvidele soodus-tasid ainult üksikute tööstusharude arengut. Selle tagajärjel prantsusmaal ei koondatud ainult rahuaja tingimustele vastavaid tööstuste harusid, vaid ka paljudes suurtes tööstusharudes, milliste omasid sõjalist tähtsust (nagu lennuki-tehased, sõjavarustused, tööpinkide tehased) vendu behaste töötempot piiravatel ühel või teisel põhjusel, mis olid vastuolus ameerika imperialistide huvidega.

Märgatavat kasvu teodangus võis näha ainult neis sõjatööstusharudes, milliste tegevus rastas ameerika imperialistide nõuetele. Tulenevalt eelpool toodud argu-mentidest näeme, et prantsuse tööstusha-rude saatust ei määra prantsuse majan-dushuvid, vaid nende määrasid ameerika imperialistide nõudmised, mis vastasid nende kasumiiti suurendamise nõuetele.[118]

---

118) В.В. Ивобитова. Экономика Франции. стр. 186

järgnevalt vaatleme millistes prantsuse majanduselule vajalikkuses tõõstustes ja ettevõtetes ameerika imperialisti pidavadand normaalset arengusuunda.

1948 aastal ameerika tõe- ja naftaeksporteerite hurides katastati suurte hüdroelektrijaamade ehitused, millest oluks Prantsusmaal lubanud maksimaalselt kasutada elektrienergiat mustmetallurgia tehastes ja vabaneda vajalikust imporditavast sõst.[119] Neid prantsuse kompaniid, kes tegelesid hüdroelektrijaamade ehitamisega kandsid oma tegevuse üle kas prantsuse koloniaalvalduste või teistesse Lääne-Euroopa maadesse, et mitte kaotada teenistusvõimalusi. Selga 1948-1952 aastal jookul elektrienergia produktsioon jäi tundvalt maha tööstuste vajadusest selle järele, viiti aga maksimaalselt kasutada elektrienergiat mustmetallurgia tehastes ja vabaneda vajalikust imporditavast sõst.[119] Neid prantsuse kompaniid, kes tegelesid hüdroelektrijaamade ehitamisega kandsid oma tegevuse üle kas prantsuse koloniaalvalduste või teistesse Lääne-Euroopa maadesse, et mitte kaotada teenistusvõimalusi. Selga 1948-1952 aastal jookul elektrienergia produktsioon jäi tundvalt maha tööstuste vajadusest selle järele, viiti aga maksimaalselt kasutada Prantsusmaal lubanud

Prantsusmaa marshalliseerimine pidurdas raudteede ehitust ja vagunite ning veduvite ehitustehaste taastumist. Prantsuse raudteede kompaniid said 1948 aastal vastavalt „marshalli plaani" alusel kreediite strateegiliselt tähtsamate raudteede ümberkorraldamiseks, vagunite ja veduvite ostmiseks Ameerika lihendveiokidest, samuti liikuva koosseisu väiksemate osade ostmiseks ja mõningate raudteeliinide elektrifitseerimiseks. Kuid juba 1949. aastal ameerika imperialisti nõudsid maanteelvõrgu arendamist ja lihtlasi nõudsid prantsuse valitsuselt, et see töötaks välja projekti, mis koondaks natsionaliseeritud raudteevõrku ja kehtestaks kvalifitseeritud majandamist nende ümberkorraldamiseks ja moderniseerimiseks. Antud projekti elluviimine kutses esile vagunite ja veduvi-ehitustehastes töö seisaku.

Kui vaatleme kujunenud olukorda tööstusharudes ja nende hulgas lennukitööstustes, siis oleks see palju maendavamaks kui eelmistes tehastes. Viimati lennukitööstused „marshalli plaani" kohaselt olid määratud likvideerimisele,

mille tulemusena ameerika monopolistid kohustasid Prantsusmaad ostma lennukeid Ameerika Ühendriikidest. Alates 1949. aastast oli üksteise järele suletud lennukitehased, ainult üksik tehas töötas, kuid selle toodangu produktsioon oli äärmiselt väike. Ühe kuue jooksul lasti välja 16 lennukit (võrdluseks 1938 a. 115 lennukit) ja lennukimootoreid 49 kuus (1938. a. 250 mootorit). Samuti peale teatamist 1947. aastal lennukite väljalaske ulatus kuus 78 lennukile ja lennukimootoreid 162.[122] 1950. aasta kevadel suurte relvastuse võidujooksuga mõningal määral lennukite väljalaske kasvu, eriti neis tehastes, mis kuuluvad ameerika monopolistide kontrolli alla. Enamikul juhul suures tööprotsess neis tehastes ameerika lennukite osade kokkuvõtmises.

Vastavalt ameerika eksporteritе nõuetele 1948. aastal Prantsusmaal suletі põllumajandusmasinaid tootvad tehased. Samal ajal organiseeritі viide ameerika ettevõtted, millised tegelesid ameerika traktorite osade kokkumonteerimisega, ilmi

122). В. В. Любитова. Экономика Франции. стр. 187

teotsid traktoreid ameerika traktorite mudelite järgi.

Prantsusmaa marshalliseerimine piiras ka ehitustööd elanikkonna rajaduste rahuldamiseks, seetõttu elumajade ehituse alal. Sõjajärgsel perioodil Prantsusmaal oli ette nähtud ehitada ühe aasta jooksul 300 tuhat elumaja, kuid tegelikult 1948-1952 aastate jooksul oli ehitatud kokku ainult 37 tuhat maja.[123]

1949 aastal võis näha märgatavat langust kirgetööstustehastes- nahatööstus langus 20% võrra, jalanõude tootmine 30%, klaasesemeid 7%, villased kangad 5% jne.[124] Masinlist rajadust omavate kaupade, nagu riiete ja jalanõude turustamine, toodangu koondamine tõttu rähenes 30% võrra võrreldes 1948 aastaga.[125]

Omapärane nähtus tuli ilmsiks tekstiilsalamistehastes, kus kuni 1949 aasta keskpaigani põhiliselt tootmine laienes, kuid äkki 1949 aasta lõpul algas tootmises langus. Selle tööstusharu ärietung kuivas kokku, vanaaegsete, elektrijaamade, reduviite ja ragunitehaste, elumajade ehituste koonda-

---

123) B. B. Urodšunova. Ekonomika Francuzii. Str. 188
124) samas. lk. 189
125) samas. lk. 189

mise tulemusena. Samuti 1949 aastal Ameerika monopolistid olid kuuletud Lääne-Saksamaa turu ülespordist Prantsusmaale. Ameerika monopolistide nõudel koondati turu toodangut ja 1950. aastal 176 tegutsevast sulatusahjust töötas ainult 91.[126]

Kõik need piirdaerad tegid, mis takistasid prantsuse majanduse normaalset arengut „Marshalli plaani" hingimustes, kutsusid ühe 1949. aastal juhul poolt majanduslikke kriisi tunnused. Majanduskriisi küpsemine Lääne-Euroopa kapitalistlikes maades, nende hulgas ka Prantsusmaal, kujukalt tõestas „Marshalli plaani" läbikukkumise paratamatust. Lubatud majanduslike taastamise „abi" asemel ta tõi energia kaasa tootmises languse või halvemal juhul seisaku, tööstuse ja viletsuse.

Ameerika imperialistide ülemineku vastutud nõudlusele ja avalikule agressioonile kaug- idas. 1950. aasta suvel, ajutiselt takistas majanduslikku kriisi süvenemist Ameerika lühendrüüdes ja

---

126). В.В. Иностранова. Экономика Франции. стр. 190

tema poolt marshalliseeritud maadus. Kuid see olukord majanduses oli ajutine, ega päästa majandust kriisi ohust. Vastupidiselt ta tõrdas kogu kapitalistliku süsteemi vastuolusid ja lõi tingimused neilgi enam süvenava kriisi küpsemiseks. J. V. Stalin rõhutab tabavalt iseloomustas militaristlikke majandust, esitades alused küsimuse et, „... mida tähendab nüüd maa majandus sõjamajanduse rööbastele? See tähendab ande tööstuse ühekülgne, sõjaline suund, kõigiti laiendada sõjaks vajalike esemete tootmist, mis ei ole seoses elanikkonna tarbimisega, kõigiti kitsendada elanikkonnale tarbeesemete tootmist ja viiti tuunstamist, järelikult rahuldada elanikkonna tarbimist ja nüüd maa majanduslikku kriisi lähele."[127] Ülemineku majanduses sõjarööbastele andis Ameerika ühendriikidele ja teistele kapitalistlikele maadele võimaluse aeg-ajalt tõsta tööstuslikku toodangut. Kuid oma tööstuslikku toodangut said tõsta ainult suured monopolistlikud ettevõtted ost sõjalised tellimused esitati ainult neile.

---

127). J. V. Stalin. Aruandekõne tõst panti
Lenini nimelise VKP(b) XVIII kongressile.
Leninismi küsimusi. Tallinn. 1952
ek. 430

Selga teoorangu kasvu oli märgata sellistes tehastes, nagu naftapuhastustehastes, auto-, keemia-, metallurgia-, kummi- ja elektritehastes. Naftapuhastustehaste teoorangu tase 1950 ja 1951. aastal kasvas 75-122% võrreldes 1948 aastaga[128]) Selle tööstusharu kasv sõltendilt oli seotud Ameerika ühendriikide sõjalis-strateegiliste plaanidega luua Lääne-Euroopas ameerika sõjaliste baaside võrk ja kergendada nende varustamist kütteainega. Peale selle ameerika naftamonopolistid kunstlikult laiendasid oma naftasaaduste jaoks turge Prantsusmaal, suurendas prantsuse tööstushaarusid kasutama ameerika naftat.

Tööstusteoorangu tõus ei märgi ära mitte kogu tööstuses seda, vaid ainult sõjatööstuses, kuid tsiviiltööstushaarudes 1951. aastal algas mõningane tähelepanuväärne teoorangu langus. Samuti oli märgata elanikkonna hulgas ostuvõime langust seoses tööliste ärimeelsusega.

Prantsusmaa osavõtt „Marshalli plaanist", „Schumanni plaanist", agressiivsest põhja-Atlandi blokist, relvastuse võidujooksust ja

---

128) В. В. Иноземцова. Экономика Франции. стр. 191

kolooniaalsõjast Indo-Hiinas, andsid hämifaraid lõõke prantsuse majandusele. Need tegurid põhjustasid tööstustoodangu tempo aeglustumist, praktiselt täielik-tööstushäirete kooondamist, elanikkonna massnõõme ja nõudmiste languse, hindade katkestamatut kasvu, franki kursi langust, töötute kasvu- need olid ameerika imperialistide prantsuse majanduse orjastamise tulemused.

Vaadeldes lähemalt tööliskasi olukorda marshalliseeritud Prantsusmaal, näis hindade katkestamatu tõusu tõttu tööliste tööpalk jäi endiselt blokeeritud, mille tulemusena töölised ei omanud õigust nõuda ettevõtjailt tööfingimuste ja tööpalga parandamist. Tööliste kangelik nõudmisel valitsus oli sunnitud siiski astuma sõlmida kollektiivseid lepinguid (11. veeb. 1950 a.), kuid juba 26. augustil 1950. aastal ilmus uus valitsuse dekreet, mis oli parandusteks tehtavale. Selle dekreedi põhjal kollektiivsetes lepingutes tööpalga taset sunniti äärmiselt madalale tasemele, milline oma olemuselt palju ei erinenud varem kehtinud blokeeritest tööpalga määrast."[129]

---

129). Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. Москва, 1952. стр. 98

Tööpalga taseme arvestati nov eriliigi, kõige suurem oli tööpalk meestel, siis naistel ja lõpuks nooritsatel tasu said lapsed. Selga ülaline maapalga languse tagajärjel paljudki böötjaad sattusid väljapääsmatusse olukorda. Nende töösthusharudes, kus kasutati põhiliselt naiste tööd (tekstiiltehastes, õmblustööstodades, toiduainetöösthustes jne.) tööpalga üldine tase oli äärmiselt madal. Nende töösthusharude arvel toimus tsiviiltööstuste koondamine tulemusena kasvas tööjõu armee. Töötavate tööliste tööpalk moodustas nüüs töösthustes 30-50% elatusminimumist.[130]

Tööjõu olukord Prantsusmaal iga päevaga halvanes, sest pidevalt täienes tööjõu armee. 1949-1950 a. tööjõu arv kõikus 400-600 tuhande vahel.[131] Omapärane oli näitus, mis nelkord böötas prantsuse majanduse laastumist „Marshalli plaani" tingimustes, nimelt sel, et Prantsusmaa enne teist maailmasõda oli suurimad böörjõudu reklaama väljamaalt (nüüsnd vaeandati kõige madalamate ja väiketasuvate böödega). Kuid sõjajärgsel perioodil pidi ta koobuma

---

130) Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 99

131) samas, lk. 100

sellest tegevust, sest Prantsusmaal endal oli tööjõudu ülikülluses, rellidu hulgast enamus oli tööta. Kuigi 1950 aastal vajati sõjatööstustesse rohkem tööjõudu, ei suutnud see rakendada kõiki tööstuid, ka olid jäänud tööta ettevõtete koondamise kõttu.

1951. aasta märtsis ühes Pariisi rajoonis loendati 120 tuhat töötut, nende hulgast 28 tuhat said mingisugust rahalist toetust, kuid see ei olnud sildagi märkimisväärne.[132]

Seoses üleminekuga tööstustes sõjavõõbastele, suurkapitalistid tugevdasid tööliste ekspluatatsiooni, asetades töölised väljakannatamatusse hingimustesse. Kapitalistid nõudsid pidevalt töösta töö intensiivsust tootmisprotsessi tempo kiirendamise teel, et saada rohkem kasumeid.

Suureks takistuseks tööstustes töö intensiivistamisel oli äärmiselt madalal tasemel olev ohutustehnika. Selle parandamise eest ei olnud ettevõtete omanikud absoluutselt huvitatud, mille tulemusena tööprotsessi hingimustes õnnetusjuhtude arv kasvas.

---

132). Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 190

Eriti sagedasti esinesid õnnetusjuhud natsionaliseeritud ettevõtetes, kus reaktsiooniline valitsus nõudis töö intensiivistamist, kasutades tööliste vastu kogu kodanliku riigiaparaadi sunni- ja vägivallavahendeid (politsei, vangla, kohus). Natsionaliseeritud autotehases „Renó", kus konveiri liikumise mitme kordse kiirendamise järel esines rohkearvulisi töö õnnetusi. Ühe kuu jooksul 1948. aastal autotehases „Renó"s, kus töötas 37 000 töölist, nende hulgasti registreeriti 2670 haavatut ja 6 000 haigestumist [133]. Täielist ülevaadet natsionaliseeritud ettevõtete arvust kapitalistlikes maades, kus katastroofide tagajärjel õnnetuste arv kasvas. Selge ülevaate kahe kuu jooksul 15. novembrist 1948 a. kuni 15 jaanuarini 1949. aastal vaid sõjakavandustes hukkus 46 kaevurit ja haavatuid oli 11 600 kaevurit. [134].

Tööliste olukord Prantsusmaal nii tööpraktikas kui ka elutingimuste alal oli äärmusteni niidud. Sügi kodanliku ajakirjanduse oli sunnitud tunnistama, et 13 miljonist perekonnast enam kui üks

---

133). Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 101

134). Samas. lk 102

miljon ei omanud piisivat kortsit, kaks miljonit pereliiget elasid ebasanitaarsetes tingimustes ja viis miljonit pereliiget ilmsetult elamutes.[135]

„Marshalli plaan" ei jätnud oma mõju arvestamast ka prantsuse tööstuspoolkonnale, kiirendades tööstuse taastumist.

1947. aastal põllumajanduses tootmine oli 30% madalam kui sõjaeelne tase, mis niisugune tootmine vähenes, mis oli tingitud külvipinna vähendamisest. Külvipinna vähendamist nõudis prantsuse valitsus vastavalt ameerika eksporterite vajaduste järgi kes tahtsid prantsusmaal turustada oma nisu. Selgärde prantsuse tööstuspoolel kadusid võimalused turustada oma saaduse.

Sõja viimane pidev kaev 1949-1952.a. tõi endaga kaasa maailma kaevu, milline viis raskelt löögi tööstuselu tööstuspoolel, kes kannatasid põllumajandussaaduste ost saadavate sissetulekute languse all. Prantsuse tööstuspoolel hulgas kasvas rahulolematus prantsuse välispoliitika suhtes, mõistes selle laostavat

---

135). Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 102

tegevust. Suurt abi talupoegadel osutas kommunistlik partei, kes nõitles Prantsusmaa sõltumatuse eest ja kaitses töötava talupoegkonna huve. Kõige pealt nõudis sellist tvarilya hindade tehtetamist, millised olevad sõodsad väike- ja keskmise talupoegadele, samuti talupoegadelt noubavate maksude vähendamist.[136]

Eespool toodud materjalide põhjal näime teha järelduse, et „Marshalli plaani" näimutsemise tingimustes Prantsusmaa linna- ja maatöötajate ülekaalsed eliäärmusteni nõudud. Kuid linna- ja maatöötajad ei kaotanud meel tõotust paremale tulevikule ja ühtsuses nõitlusnormics oli streigiliikumine. 1947-1952. aastate vahemikus kogu Prantsusmaad haaras streigilaine, tõmmates endega kaasa ülimnedi, sajad tuhanded töötajad ja teenistujad. 1947 aasta kevadel töölisklassi vastupanu oli suunatud parempoolse sotsialisti Ramadieri valitsuse vastu, kes Washingtoni direktiivide kohaselt lammutas kommunistide valitsust ja tühistas „Marshalli plaani" süsteemi.

---

136) М.В. Лаврищенко. „План маршалла" и разорение сельского хозяйства западной Европы. Москва. 1950 стр. 160

Ramadier'i valitsus ei suutnud peatada kasvavat streigiliikumist ja oli sunnitud oma minema. Seejärele 22. novembril 1947. aastal uus valitsus moodustati reaktsionäär Robert Schumanni.[137]

Robert Schumann avalikult toetas Ameerika ja prantsuse monopoliste, omades tihedaid sidemeid katikaniga, leotes nende abil töölisklassi rastupanu murda. Antud juhul ta ebaõnnestus, sest tööliste olukorra järjest halvenevates lingimustes kasvas töötajate viha ja vaenuning võitlusenergia tõusis veelgi. Seega 1948. aasta veebruarist kuni augustini toimusid pidevalt streigid, kust osa võttis 6-7 miljonit töötajat.[138] Kohutatud sellisest võimsast streigiliikumise tõusust kodanlik valitsus oli taielt nõutus sõjaministri ja mitme päeva jooksul ei suutnud juuda kokkuleppele uue valitsuse koosseisu kohta. Lõpuks 19. septembril 1948 aastal uue valitsuse moodustas radikaal Queuille, kes juba Schumanni valitsuses täitis välisministri kohustusi.[139] Neatamata valitsuse

---

137) А. И. Ефимова. Франция 1939-1949 годов. стр. 31

138). Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 111

139). А. И. Ефимова Франция 1939-1949 годов. стр. 32

uuest ümbergrupeerumisest, reaktsioonilised jõud ei suutnud peatada streigiliikumist.

1949. aastal Prantsusmaa marshallisemise hävitavaid tagajärgi töölised said tunda ikka enam kui 1948 aastal, sest „marshalli plaani" tingimustes toimus pidev töötute arvel täiendamine ja J. V. Stalin märkis, et „.... kui on olemas töötute reservarmee, kelle liikmetel pole millestki muust elada peale oma tööjõu müümise, siis peavad töötud kindlustatud töölisklassi kaaslasi, kui nad aga kuuluvad töölisklassi koosseisu, siis avaldub nende igapäevane ühtekord paratamatult oma mõju nende töötute materiaalsele olukorrale, kes on tegevad tootmises." [140] Töötajate olukorra halvenemine, demokraatlike õiguste kärpimine reaktsioonilistele jõududele poolt, toetas töötajaid streikidele, millised levisid nelja suurema jõuga üle kogu maa. Selga 1949. aasta lõpul ja 1950. aasta algul töölisklassi võitlus majanduslike nõudmiste eest tihedalt põimus

---

140). J. V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. lk 94.

poliitilise võitlusega rahu ja demokraatliku valitsuse eest. Neil aastail prantsusmaal töölisklass näitlustingimusid veelgi komplitseerunsid. Võitluse komplitseeritus oli tingitud sõjaeelsest majandusest sõjaröövbarbele, mis omakord kutsus esile maksude ja hindade tõusu. Vastuseks kujunenud olukorrale olid streigid. 1950. aasta veebruaris streikis 220 000 töölist autotehastes, nende järele alustasid streiki 580 000 metallitöölist.[141] Töölisstreikidega ühinesid ka maatöötajad, kelle laialdased streigid toimusid viinamarjakasvatajate hulgas.

Kujunenud streigiliikumine linna- ja maatöötajate hulgas oli parimaks revolutsioonilise võitluse kooliks. Majandusliku ja poliitilise streigivormi ühendamine, eriti 1949-1951. aastail, mil prantsuse rahvas aktiivselt võitles raha, demokraatia ja rahvusliku sõltumatuse eest, oli muutnud võitlus- astmeks.

---

141) Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. стр. 118

Prantsuse rahvas võitluses rahu, vabaduse ja rahvusliku sõltumatuse eest.

J. V. Stalin oma töös „Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus" märkis, et „... tänapäeva rahuliikumise **eesmärgiks** on nüüd rahvahulgad võitluses rahu säilitamise eest, uue maailmasõja **ärahoidmise** eest. Järjekindlalt ei ole tema eesmärgiks kapitalismi kukutamine ja sotsialismi kehtestamine, ta piirdub rahu säilitamise eest võitlemise demokraatlike eesmärkidega."[142]

Prantsusmaa kuulus ka nende kapitalistlikkude maade hulka, **kus** üldrahvaline demokraatlik liikumine rahu eest saavutas eriti tugeva hoo ja kujunesid jõud, **kes** suutsid rasket imperialistlikku sõjaõhutajatele. Sellistes tingimustes

---

142) J. V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. lk. 77

Prantsusmaal moodustati sõjavastane koalitsioon erinevatest klassidest ja sotsiaalsetest kihtidest, kes olid huvitatud rahvuslahulise pinevuse nõrgenemisest ja uue maailmasõja vältimisest.

Prantsuse rahva maniline liikumine uue maailmasõja hädaohu vastu moodustas põhilise osa kogu üldisest võitlusest rahu ja demokraatia eest, mida juhib demokraatlik antiimperialistlik leer, ühendas Nõukogude Liiduga. Rahupoolda'ate liikumine Prantsusmaal areneb olukorras, mil jõudude vahekord rahvusvahelisel areenil vankumatult kaldus rahu, demokraatia, sotsialismi leeri kasuks.

Anglo-ameerika imperialistide ettevalmistused uueks maailmasõjaks ei tõstatanud nende positsioonide tugevust ja võimsust, vaid hoopiski nõrkust. Ettevalmistused uueks maailmasõjaks osutus imperialistlikule leerile põhiliseks panuseks tema püüdlustes leida väljapääsu teise maailmasõja järele kujunenud üldisest kapitalistlikust kriisist. Anglo-ameerika imperialistid loodavad sõja teel muuta ajaloo arengu käiku, lahendada

oma sise- ja välispoliitikas valitsevad vastuolud ja raskused, tugevdada monopolistliku kapitali positsioone ja kätte võidelda maailmavalitsemist.[143]

Kuid demokraatia ja sotsialismi leer, võitluses lõdu jõhtimisel halastamatult paljastas sõjaõhutajaid ning võimaldab võitles rahu eest. Kaasaegse rahupoolduajate liikumise on tõmmanud rohkem kui 600 miljonit rahu eest võitlejat.[144] Kõik nad väljendavad nõudmisi ja ettepanekuid, millised soodustaks rahu säilitamist ja takistaks uue sõja tekkimist.

Kapitalistlikes maades, kus ameerika imperialistid püüavad nende maade rahvaid kasutada kahurilihana ettevalmistatavas sõjas, kujutavad nad miljonid organiseeritud rahu eest võitlejad jõudu, kes on võimelised nurjama ajama imperialistide agressiivsed plaane. „Praegune jõudude rahukord imperialismi ja sõja leeri, demokraatia ja rahu leeri vahel teeb selle perspektiivi vaadeldes osmakordselt ajaloos on olemas rahu-

---

143). „Совещание информационного бюро коммунистических партий в Венгрии во второй половине ноября 1949." стр. 6

144). В. В. Любитова. Экономика Франции. стр. 312

armastavate riikide võimas ja monoliitne liit. Kapitalistlikes maades on töölisklassi organiseerimise kasvanud, on loodud tööliste, talupoegade, naiste ja noorte võimsad demokraatlikud rahvuslikud organisatsioonid. On kasvanud ja tugevnenud kommunistlikud parteid, kes peavad kangelaslikku võitlust rahu eest"[145] Seega Prantsusmaal võitluses rahu ja demokraatia eest, tööliskl ja kommunistlik partei koondas laiad rahvamasid enda ümber, olles antud liikumises edasiviivateks jõududeks. Prantsusmaa kommunistlik partei juhtides võitlust rahu eest püstitas 1948. aastal sügisel loosungi, mis oli ülesandeks kogu prantsuse rahvale, nimelt see, et „prantsuse rahvas ei hakka kunagi võitlema. Võõrvõimu liidu vastu"[146] Prantsuse kommunistliku partei loosung, et prantsuse rahvas ei hakka kunagi võitlema Võõrvõimu liiduga, peegeldas täielikult kogu prantsuse rahva püüdeid tundeid ja mõtteid. Prantsuse kommunistlik partei meelkord tõestas et, ta oli

---

145). G. Malenkov. Aruandetõne üK(b)P kesskomitee tööst partei XIX kongressile. lk 24
146). В.В. Иноземцова. Экономика Франции. стр. 315

ainuke kaasaegne poliitiline partei Prantsusmaal, kes väljendas ja kaitses prantsuse rahva rahvuslikke ja sotsiaalseid huve, rahu huvides kogu maailmas.

J. V. Stalin oma ajaloolises kõnes Nõukogude Liidu kommunistliku partei XVII kongressil ütles, et „.... kui seltsimees Thorez või seltsimees Togliatti teatavad, et nende rahvad ei hakka sõdima Nõukogude Liidu rahvaste vastu, siis see on teatus, kõigepealt teatus Prantsusmaa ja Itaalia töölistele ja talupoegadele, kes võitlevad rahu eest, seejärele aga ka teatus Nõukogude Liidu rahuarmastavatele püüdlustele[147] Prantsuse töötajad palavalt kiidavad heaks ja toetavad Nõukogude Liidu rahuarmastavat poliitikat sellepärast, et tagista da igasuguste sõdade tekkimist riikide vahel ja rahulikul teel reguleerida kujunenud rahvusvahelisi konflikte ja lahkhelisi'd.

„Nõukogude poliitika - rahu ja rahvaste julgeoleku poliitika - lähtub sellest, et kapitalismi ja kommunismi rahulik kõrvuti

---

147). J. V. Stalin. Partei XVII kongressil peetud kõne. lk. 7.

ekspluateerimine ja koostöö on täielt võimalikud vastastikuse soovi olemasolu korral koos töötada, valmisoleku korral täita endale võetud kohustusi, võrdõiguslikkuse ja teiste riikide sise asjadesse mittevahelesegamise põhimõtet kinnipidamise korral." [148]

Prantsuse kommunistlik partei kaitstes oma maa rahvuslikku sõltumatust ja suveräänsust, püsivalt ja järjekindlalt võitles rahu säilitamise eest, mille tulemusena 1948. aasta oktoobris töötati välja ja võeti vastu programm „rahvuslikest päästmust" [149]. Sellis programmis tähtsa koha omasid järgmised nõudmised:

1). Kõikide lepingute ja kokkulepete denunseerimine, mis aheldasid Prantsusmaad imperialistliku leeri poliitika külge, sõjapoliitika külge, mis tingis välismaiste krediitide rajadust, millised olid aga vastuolus rahvusliku sõltumatuse huvidega, seostadus Prantsusmaad tema endiste vaenlastega liitlaste vastu. 2). Prantsusmaa, Nõukogude

---

148). G. Malenkov. Aruanne Ük(b)P Kõrgt Parteii XIX kongressile. lk. 29

149). B.B. Chodjumova. Ekonomika Francii. стр. 315

liidu ja teiste maade rahuarmastavate jõudude aktiivne osavõtt nõiduse õiglase ja kestva rahu kindlustamise eest, mis oli fikseeritud liitlaste vahelistes kokkuleppetes ja lähinenud kahneste ~~pe~~ organisatsiooni põhikirjas."[150]

Antud programmis püstitatud nõudmised kiideti heaks kõikide prantsuse demokraatlikkude organisatsioonide - kommunistliku partei, ametiühingu, naiste - ja noorsoo ning rea teiste demokraatlikkude organisatsioonide poolt. Need demokraatlikud organisatsioonid arendasid laia protesti kampaaniat agressiivse põhja- Atlandi pakti sõlmimise vastu ja pöördusid kirjaga tollase Ameerika ühendriikide presidendi Trumani poole. Sellele kirjale oli alla kirjutanud 12000 inimest[151], kes prantsuse rahva nimel väljendasid protesti prantsuse valitsuse püüde vastu lülitada prantsusmaa agressiivsesse blokki.

Trumanile saadetavale kirjale oli allkirjade kogumine viinevate prantsuse rahva kihtide paremaks mobiliseerimis

---

150). „За прочный мир, за народную демократию!" 15. ноября, 1948 г.

151). В. В. Мохитова. Экономика Франции. стр. 319

vormiks nõitluses rahu eest. Paljudes Prantsusmaa rajoonides moodustati rahu ja vabaduse eest nõitlejate kohalikud nõukogud, kes organiseerisid mitmeid miitinguid, demonstratsioone ja koguisid allkirju arvukatele protesti dokumentidele.

Organisatsioonilised alused rahu eest nõitlejate leiale rindel oli alus pandud 1948. aastal, mil moodustati maniline üldrahvuslik organisatsioon „Rahu ja vabaduse eest nõitlejad"[152]. 1948. aasta lõpul toimus selle organisatsiooni esimene rahvuslik kongress, kust osa võttis rohkem kui 12 tuhat delegaati[153]. Kongressi päevakorras tähtsama koha omas küsimus - nõitlus rahu ja vabaduse eest. See kongress demonstreeris kogu maailmale demokraatlikuile jõudude nõrkust rinnet, mis oli kujunenud Prantsusmaal peale teist maailmasõda. Sellest, et mobiliseerida prantsuse rahva laiad massid nõitlusele rahu eest ja kindlustada nende organiseeritust, omas suurt tähtsust prantsuse rahupooldajate

---

152). В. В. Удальцова. Экономика Франции. ср. 324
153). Samas. lk. 324

aktiivne osavõtt rahuvaheliste Lõõtajate kongressidest 1948 ja 1949 aastal, veteé aga Pariisis toimunud rahupooldajate esimesest ülemaailmsest kongressist 1949 aasta aprillis.[154]

Rahupooldajate esimene ülemaailmne kongress märkis ära nõukogude rahuvõitluse, kongressi programmi ja moodustas oma „Alalise Komitee", kus olid esindatud ühiskonna ja poliitilise elu ning kirikuteenistujate silmapaistvamad esindajad mitmetest maadest. Alalise komitee juhtivaks tegelaseks sai kogu maailmale tuntud kuulus prantsuse õpetlane Frédéric Joliot-Curie.[155]

Prantsuse rahva mitmesuguste sotsiaalsete kihtide esindajad, eriti kodanlike erakondade, katoliiklike ühingute organisatsioonide jt. osavõtt demokraatlikust rahuliikumisest sünnitas vastuolulisi mainitud organisatsioonide liikmete ja nende juhtivate ladvikkonna vahel, kes toetasid reaktsioonilisi valitsusi. Kuid hoolimata reaktsioonilise

---

154) V.V. Lvova. Экономика Франции. стр. 325
155) samas, lk. 325

jõudude takistavatest nõtetest, prantsuse rahva mitmesuguste kihtide esindajad nõtsid aktiivselt oma rahu kaitse eesmärgil organiseerituid kongresside ja konverentside.

Uue sõja hädaohu vältimiseks prantsuse rahvas kasutas väga mitmesuguseid nõitlusvorme. Üheks põhiliseks nõitlusvormiks olid poliitilised streigid, millised olid nõutud tööliskaste vahendite tegevusega ajada neelja imperialistide sõjalised ettevalmistused.

Eriti aktiivselt astusid prantsuse töötajad välja Vietnamis peetava kolonniaalsõja vastu, kuludes laadimast laevadele Indo-Hiinasse saadetavaid sõjalisi materjale ja sõjavägesse. Sellest tulenevalt suurt tähtsust omas dokitööliste aktiivne sõjavastane tegevus. Dokitööliste organiseeritus nõitluses sõja vastu ilmnes 1950. aasta kevadel, mil „sõjaline abi" plaani järgi ettenähtud Põhja-Atlandi paktis prantsusmaale, kui ühele osanikule, hakati laialdaselt vedama relvastust Ameerika Ühendriikidest.

Paljudes sadamates organiseeriti rahu kaitse komiteed, kuhu koondusid kõik aktiivsed

nõitlejad rahu eest, töötajad erinevatest majandusharudest. Need organiseeritud komitee teatasid töölistele laevade saabumisest või väljamisest, millised nedasid relvastust, laskemoona, väeüksusi ja ühtlasi olid need komitee juhtiratcus organiters kogu töölist nõithustlegevuses. Sadamalinnade elanikkonnad olid solidaarsed mehiselt nõitlevate dokitöölistega, nad ei väljendanud sida ainult sõnades, vaid aktiivsete streikivate dokitöölisi raha ja toiduainetega. Mõnel juhul linnade elanikkond ja tööstuste töölised ühinesid dokitöölistega streikidega.

1950 aasta kevadel, kui Bordeaux'i dokitöölised kuldusid laadimast sõjalisi materjale laevale „Bulon", streikijatega ühines 2000 linna töötajat"[156]. Samal ajal Nizzas dokitöölised kuldusid laadimast laevadele indo-Hiinane laadutavaid relvi, linna töölised kogunesid sadamane, murdsid läbi politsei valvesalgad ja pildusid merre vastavalt sõjalisecs otstarbecs minevaid materjale. Võitluses rahu eest sõjaõhulajate vastu

Boulogne

---

156). В.В. Мобилова. Экономика Франции. Стр. 328

dokitöölistega ühinenid neelka laevade madrused. Madruste ametiühingu föderatsioon tegi ettepaneku kõikidele prantsuse madrustele, et need kuulduksid nedamast sõjalisi materjale ja pöörduks kõikide maade madruste poole üleskutsega nõitluseks rahu eest ja osutama solidaarsust prantsuse madrustele.[157]

Rouen?. 1950. aastal Rhône'i sadamas 13 laeva meeskonnad koos streikivate dokitöölistega katkestasid töö.[158] Ühe nädala jooksul dokitööliste ja madruste ühise tegevuse tulemusena takistati 50 laeva väljasõitu, nende hulgas 20 laeva Marseille sadamast.[159] 1950 aasta märtsis toimus üleüldine dokitööliste 24-tunnine streik, avaldades protesti ameerika relvastuse sõnnero vastu Prantsusmaale.[160]

Prantsuse reaktsioonıline valitsus oli äreevunıs ja ära kohutatud sellest nõinsast sadamatöölıste ühtsusest, koondades sadamatesse politsei- ja sõjaväeüksused, kes valimata vahendeid püüdsid murda streikijate vastupanu. Kõik sadamad ja nende lähemad ümbrused muudeti kıla-

---

157. В.В. Мохитова. Экономика Франции. стр. 328
158. samal, lk. 328
159. samas. lk. 328
160. samas. lk. 328

tuul trooniolevs ja kõikjal olid valu-
postid väljas. Uued kõikidust neist
raskustest hoolimata dokitöölised jät-
kasid oma võitlust. Ameerika impria-
listide suurest kaotusest streikijate laos-
tava tegevuse pärast, võivs tuua näitu
sellest, et kui 1950 aasta aprillis Schur-
bureni saabus ameerika laev relvadega,
oli mainitud sadam muudetud täie-
lokult sõjalaagriks. Selleks, et rakendada
tööle 100 dokitöölist, tuostas pärlval-
vet 500 politseinikku ja 2000 sõdurit.[61]
Enamus dokitöölistest keeldusid osa-
võtmast mahalaadimistöödest ja koos
linna elanikkonnaga võtsid osa protesti-
miitingust, mis oli suunatud ameerika
relvastuse toomise vastu Schurbureni
sadamasse.

Prantsuse dokitööliste ja madruste
võitlus oli mehisecs ilmekujuks ning oma
suurt tähtsust, mobiliseerides kõiki
tööliaid hulki võitlusecs sõja ette-
valmistuste vastu, mitte ainult Prantsus-
maal, vaid terve kolooniates ja teistes
Lääne-Euroopa riikides.

---

[61]. В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 329

Vastavalt ülekutsele lõikusele 1950 aastal rauatöölised laiale arendasid aktiivset tegevust, mis oli suunatud sõjaliste ettevalmistuste nurjaajamiseks. Nad selgitasid nõudmist rõngiõiguse sõjamaterjale ja rõivaste, mida prantsuse reaktsiooniline valitsus otsustas saata Vietnami. Pariisi Lyon, Bordeaux'i, Marseille jt. raudteekeskuste raudteelaste avaldasid protesti ameerika streikidel sõjamaterjalide veduri vastu, pidades rõngid ja takistades nende edasisaatmist. 1950. aastal toimus Marseille's raudteetöötajate 24-tunnine streik, kust võttis osa 95% kogu personaalist.[162] Streikijaid toetasid ka Marseille sadama töötajad, nagu metallistid, keemikud, tekstiilitööstuste töötajad, ehitustöölised, moodustades praegu 80-85% ühinevate ööstusharude töötajate hulgast.[163]

Eriti suured demonstratsioonid protestimüitingud olid suunatud sõdivate saatmise vastu Vietnami. Kogu maailmale on tuntud noore patrioodi Raimonde Dien'i sangelasteo, kes 1950 aasta veebruaris

---

162). В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 329
163). samas, lk. 329

viskus rõõbastelle selleks, et peatada rongi, kuhu oli laaditud Vietnami saadetavad tankid.[164] Bordeaux'i sõjatribunal mõistis Raimonde Dien'i üheks aastaks vanglasse. Kogu maad haaras protestilaine. Tuhanded prantslased erinevate poliitiliste veendumuste ja tõekspidamistega väljendasid oma solidaarsust Raimonde Dien'i suhtes, astudes võitluse tema vabastamise eest, milline saavutati.

Töölisklassi edusammud võitluses reaktsioonilise jõududega tõestas demokraatliku üldsuse jõudude pidevat kasvu, nende teadlikkuse tõusu, mida ammutati võitluste kogemustest.

Võitluses rahu ja vabaduse eest ei jäänud kõrvale ka maatöötajad. Juba 1948. aastal kiiladest moodustati rahukaitse komiteed. Seejärele rahukaitse liikumisest hakkasid osa võtma talupoegade organisatsioonid. Prantsuse töötavate talupoegade võitlus sõja ettevalmistamise vastu väljendus erinevates vormides. Nad protesteerisid pidevalt tõus-

---

164. В.В. Любимова. Экономика Франции. стр. 330

vate maasude vastu, madalate põllumajandussaaduste hindade vastu ja põllumaade ekspropriieerimise vastu. Viimasel ajal ameerika imperialistid rasuvasid aerodroomide, sõjamoonaladude ehitamiseks ja manöövrite läbiviimiseks. Paljudes departemangudes talupojad moodustavad vastavad komiteed, kes kaitsevad talupoegi maade ekspropriieerimise eest ameerika imperialistide poolt. Marseille ümbruses 300 talupoega ilmusid kohtadele, kuhu ameeriklased kavatsesid ehitada aerodroome, kiskusid maa seest välja tähised, puustaid angaaride raamistikud ja viskasid lema jäänused sohu.[165] Teatasi juhtumeid toimus paljudes Prantsusmaa maakohtades. Kõikidest neist asjaoludest tingituna päevast päeva laieneb bööfaste talupoegade osamõtt võitlusest rahu eest, nida kõikle tunnistavad massilised demonstratsioonid, kust mõtis osa 15 000 talupoega 10 departemangust.[166] Demonstrandid nõudsid rahumeelsete talupoegade rahukaitse kongressi

---

165). В. В. Любимова. Экономика Франции. стр. 332
166). Samas. lk. 333

kokkukutsumist ja pöördumid kõikide prantsusmaa kalurdegadu poole liiskutsega liituda selle kongressi ettevalmistustöösse.

Kujunenud olukord Prantsusmaal kunnistas veel kord prantsuse rahva palavamaid püüdmid säilitada rahu ja saavutada oma maa vabadus. See prantsuse rahva püüe kajastus ka ülemaailmsel Rahu Nõukogus esitatud liiskutses viiele suurriigile sõlmida „Rahu pakt." Edukas kampaania allkirjade kogumise alal Rahu pakti sõlmimise liiskutsele kujunekalt kõestas rahva tahet anda vastulöök agressiivsetele jõududele ja tõstada rahupoliitikat. Rahu pakti sõlmimise liiskutsele 1951 aasta lõpuks oli alla kirjutanud 10 miljonit inimest[167]

Seit näitme, et võitluses rahu eest kasvas ja tugevnes prantsuse töötajate solidaarsus teiste maade töötajatega. Otsese kontakti kehtestamine töimus prantsuse töötajate ja teiste Lääne-Euroopa maade töötajate vahel, eriti piirkondades Lääne-Saksamaa töötajatega.

---

167) B. B. Andrejeva. Ekonomika Francii str. 335

1951. aasta märtsis Berliinis toimus Euroopa tööliste konverents Saksamaa remilitariseerimise vastu.[168] Konverentsil vastu võetud otsusteÈ silgelt peegeldus töölisklassi rahvusvaheline solidaarsus sõja ettevalmistamispoliitika vastu, pealmiselt aga Saksamaa militarismi taastamise vastu.[169]

1951. aasta septembri lõpul Euroopa tööliste komitee sessioonil, võitluses Saksamaa remilitariseerimise vastu, võeti vastu üleskutse. Üleskutses palutakse ameerika, inglise ja prantsuse sõjaõhutajate reaktsioonilisi poliitikat ja kutsutakse kogu töölisklassi aktiivselt võitlema rahu eest: „.. Tugevdage kõiki meie ridu, kes kaitsevad rahu! Moodustage rahukaitse komiteesid ettevõtetes, linnades, provintsides ja maal. Ühendage tööliste rahuskomiteed Saksamaa remilitariseerimise vastu."[170]

Uus tähtis etapp prantsuse rahva manilises võitluses rahu eest hoogustus rahvuslikke kongressi kokkukutsumisega 1951. aasta detsembris.[171] Kongressist võttis osa

---

168). В. В. Иродитова. Экономика Франции. стр. 335
169). samas. lk. 336
170). „Правда." 2. октября. 1951 г.
171). В. В. Иродитова. Экономика Франции. стр. 336

15 000 dollaari kõikide Prantsusmaa linnade ja maakohtade esindajad.[172] Põhiliselt arutatakse küsimusi hulgas määrava tähtsuse omavad sellised küsimused, nagu võitlus rahu eest, sõjalõpetamine Vietnamis ja Koreas, ning läheneda rahulepingu ja lõpetada rahu eest võitluse tähtsust.

Kõigi suurema ulatuse omas rahuliikumise teise rahvusliku kongressi ajal, mis toimus 1952 aasta veebruaris ja märtsis, näidates kogu maailmale prantsuse rahu eest võitlejate monoliitsust ja organiseeritust.

Samal ajal prantsuse reaktsioonilised valitsus halastamatult jälitas rahu eest võitlejaid. Ameerika ja prantsuse imperialistid püüdsid kasutusele võtta fašistliku võimutsemise meetodeid, et likvideerida tugevat tagalat ettevalmistavas sõjas. Nende fašistliku tüüpi represiivne poliitika ei olnud ainult suunatud prantsuse kommunistliku partei ja töölisklassi vastu, vaid ka progressiiv-

---

172) В.В. Мохначева. Экономика Франции. стр. 336

sete, demokraatlikude ja patriootlikude jõudude vastu kodanluse ringkondadest. Nii puutus parempoolsetesse sotsialistidesse, siis nud stendard äärmiselt reaktsioonilise osa, alustades reaktsioonilisest parteist ja teiste demokraatlikude organisatsioonide eriindajad.

1951. a. jaanuaris prantsuse reaktsioonilisest parteidel jälitada kommunistliku partei ja teiste demokraatlikude organisatsioonide eriindajad.

1951 a. jaanuaris prantsuse reaktsioonilise valitsus andis välja dekreedi, mis keelas ära prantsuse territooriumil tegutseda sellistel organisatsioonidel, nagu ülemaailmsel Ametiühingu Föderatsioonil, Rahvusvahelisel naiste Demokraatlikul Föderatsioonil ja ülemaailmsel Demokraatlikud Noorsoo Föderatsioonil[173]. 1951 aasta aprillis vastavalt valitsuse dekreedi kohaselt kuulati ka ülemaailmse Rahu Nõukogu tegevus. Reaktsioonilise valitsuse püüdel takistada demokraatlikude organisatsioonide tegevust seostes

---

173). I.I. Любимова. Экономика Франции стр. 337.

püüdlusega välja ajada parlamendist kommunistid.

1951 aasta jooniis toimunud valimised andsid valitud häältest esimese koha kommunistlikule parteile, mis oli tugevasti löögis nõjaõhutajatelle. Isegi ameerika ajaleht „Daily Mirror" teatas, et enamus häältest kuulus kommunistlikule partiile, mis oli signaaliks Ameerika lihendriikidele, et prantsuse rahvas ei hakka Ameerika lihendriike toetama uues sõjas. Kuid reaktsiooni lõgijõud - fašistid, degaullelased, paremsotsialistid, rahvani agendid, kes tegutsesid NRP partii ja kaberiikkude organisatsioonide kaudu püüdsid nõrgistada tööliskasi rindade lihtsust, häiritada kommunistlikku partiid ning lõhestada rahupooldajate rinnet.

Oma lõhestavat poliitikat ei saanud ameerika ja prantsuse imperialistid teostada avalikult, vaid „... püüdes maskeerida oma vallutuspoliitikat, katsuvad lihendriikide valitsused ringkonnad niinimetatud „külma sõda demokraatliku leeri vastu kujutada rahuliku kaitsepoliiti-

kana ja hirmutavad oma rahvaid oma-
matu kallaletungi'ohuga NSV Liidu poolt.
Agressiivsete plaanide ja juba käimas-
oleva sõjategevuse maskeerimine de-
magoogilise rahvarmastava fraseo-
loogiaga Atlandi bloki riikide poolt
moodustab nende poliitilise iseloomu-
like joone. Asi seisneb selles, et nüüd
ei ole nii kerge ajada rahvaid, kes
alles hiljuti said tunda verise sõja-
tegevuse kogu raskust, uude sõtta,
sõtta rahvarmastavate rahvaste vastu.
Sellest tulevad need agressiivse Atlan-
di hundi püüded endale lambanahka
selga võmmata." [174]

Sel'ärelle prantsuse parempoolsed sotsialistid, nagu püüdsid „... pette mase kõlavate fraasidega rahust selles, et valmistada uut sõda, pimestada neid „demokratismi" hulgiga selleks, et kõvendada kodanluse diktatuuri..." [175]

Viimastel aastatel näitlikes rahu eest Prantsusmaal põimus näitlusega fašismi taassünni hädaohu vastu, mida prant-suse reaktsiooniline valitsus püüdis iga-sugusel moel taastada.

---

174) G. Malenkov: Aruandekõne üK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressile. lk. 22-23

175) J.V. Stalin. Rahvamajanduslikust olukorrast. Tööd 11.6. Tallinn, 1948. lk. 280

Kuid hoolimata monopolistliku kapitali peaaluengist töötajate elulistele huvidele ja demokraatlikudele õigustele, kaasas pidevalt prantsuse töötajate organisatsioonides. Kõikide rahvamasside nõudmistes põhilise poliitilise küsimuse moodustas küsimus täielikust demokraatlikust valitsusest, milline oleks võimeline kindlustama Prantsusmaal rahu, demokraatiat ja rahvuslikku sõltumatust.

J. V. Stalin märkis, et „... kõige tõenäolisem on, et praegune rahuliikumine kui liikumine rahu säilitamise eest viib edu puhul antud sõja ärahoidmisele, selle ajutisele edasilükkamisele, antud rahu ajutisele säilitamisele, sõjaka valitsuse lahkumisele ja selle asendamisele teise valitsusega, kes on valmis ajutiselt säilitama rahu." (176)

Võitlus uue demokraatliku valitsuse eest omandas järk-järgult maailmase iseloomu, niiti 1952. aastal, mil Prantsusmaal ilmnesid fašiseerimise tunnemärgid. 1952. aasta valitsusvahetuse periood kõikides linnades, maal, ettevõtetes,

---

176). J. V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. lk. 78

sadamates, kaevandustes toimunud streigid koosolekud, miitingud, demonstratsioonid, kus pealtnäht nõuti demokraatliku valitsuse kehtestamist.

Kõige järjekindlamates, ustavamates ja pühendunumates patrioodtides ja võitlejates rahu, demokraatia ja rahvuslikku sõltumatuse eest Prantsusmaal olid kommunistid. Nad nõudsid endale ülesandeks ülle tõsta kodanluse poolt ülle parda heidetud kodanlik-demokraatlike vabaduste lipu, rahvusliku sõltumatuse ja rahvusliku suveräänsuse lipu. Selga Prantsusmaal kommunistliku partei mõju maade hulgas pidevalt kasvas, teda toetasid iga enam laiemad prantsuse rahvakihid. Kujunenud olukord Prantsusmaal pani sõjaõhutajad valvsuse, ies püüdsid purustada prantsuse kommunistliku partei ühtsust ja mõjuvõimu.

Ameerika lähenduvate direktiivide kohaselt dokumentide nõltsimise tagajärel õnnestus reaktsioonilisel valitsusel rangistada prantsuse rahva parimad pojad, töölisklassi juhid, nende hulgas kommunistliku partei sekretäri Jacques

Duclos'd, „Humanite" peatoimetajad André Stil'i ja sajad rahu eest võitlejad.[177]

See reaktsiooniliste jõudude pealetung kutsus esile prantsuse töötajate hulgas võimsad protestiavaldused. Kõikjal levisid streigid, kus nõuti rangistatud kommunistide vabastamist. Prantsuse rahu ja demokraatia eest võitlejad saavutasid arvukate protestide ja streikide tulemusena Jacques Duclos, André Stil ja teised rahu eest võitlejate vabastamise. Selga prantsusmaal demokraatlikkude jõudude võitlus imperialistliku reaktsiooni vastu omandas ikka teravama ja pinevama iseloomu.

Prantsuse töölisklass kommunistliku partei juhtimisel kindlustas oma iseseisvust ja võitluses rahu eest jätkas rahuarmastava prantsuse rahva kuulsaid traditsioone. Prantsuse rahvas ikka selgemalt saab aru, et ta võib saavutada Prantsusmaa täielikku demokraatlikku taassündi ainult otsustavas võitluses rahu, demokraatia ja rahvusliku sõltuma-

---

177) В. В. Мосягина. Экономика Франции. стр. 344

tuse eest, minnes seda teed, mida käib
töölisklass juhitud kommunistliku partei
poolt. J. V. Stalin oma kõnes XIX partei
kongressil märkis, et „... järelikult on
kõik põhjused loota vennaspartei-
dele edusammudele ja võidule kapitali
võimu maadus"[178] Neid J. V. Stalini
sõnad valgustavad teed rahva mani-
de võitluses imperialismi vastu, rahu
demokraatia ja sotsialismi eest ning
avab neile võidu perspektiivid.

[178] J. V. Stalin. Parteii XIX kongressil peetud kõne.
Lk. 11

Lõppsõna.

Teisel maailmasõjal ja ärgneval perioodil prantsuse rahva elu läbis punane jõnena väsimatu võitlus maa sõltumatuse ja demokraatliku ümberkujundamise eest. Sel ajajärgul võime näha prantsuse rahva võitluses tõusu ja mõõna astmeid, kord hoogustudes, kord alanedes, vastavalt reaktsioon tugistavale tegevusele. Kuid kõigist neist reaktsiooni vägivallameetoditest hoolimata, kasvab iga päevaga demokraatliku liini viidade arv, koondades enese ümber jõude, kes oleksid võimelised andma hävitavaid lööke reaktsioonile.

Prantsuse parempoolsed ringkonnad, kes seotuvad läbivalt mürivad dollarite eest prantsuse rahva rahvuslikku sõltumatust ja raken-

daevad nõitluses töötajate vastu endiseid kiõgiveeteureid, kes saavutasid oma rahaalase, täneu ameerika imperialistide orjastamispoliitika eksisteerimiseie. Selga valitsuse koosseisu tuli terve rida endisi fašistlikke tegelasi, kes soodustasid maa arengut fašiseerimise suunas.

Vastavalt reaktsioonilise-fašistlike jõudude tegevuse aktiviseerimise tulemusena 1953. aasta märtsis vangistati järjekordselt Andrei Sik ja teised kommunistliku partei tegelased.[179] Represioonide organiseerijad kartis avalikku kohtuprotsessi, püüdsid vangistatud kommunistliku partei tegelaste süüdistusaktele anda sõjakriminaalile selleks, et õigendada arvid nendega seotud uste taga.

G. Malenkov väga tabavalt iseloomustas kaasaegset kodanlust, mitu paremgrupeeringut sotsialiste, et „... tänapäeva parempoolne sotsiaaldemokraatia on lõpuks oma vanale osale - kahvatuliku kodanluse teenrite osale - muutunud välismaise ameerika imperialismi agentuurides ja

---

179) Н. Черкасов. Положение трудящихся в странах капитала. Москва, 1953. стр. 52.

täidab temalt saadavaid kõige raskemaid ülesandeid rõõ ettevalmistamisel oma rahva rastu võitlemisel."[180] Seega kogu prantsuse sotsialistliku partei ajaloolise tegevuse kujutab endast ühtlasi prantsuse rahva võitluses ülekaalukate hulkade eest. Prantsuse kommunistid sotsialistid aitavad oma kodanlusel ühe pärda hüüa kodanlik-demokraatliku valduse.

Reaktsiooniliste jõudude takistavale tegevusele prantsuse töölisklass rastes võimsa streigiliikumisega. Mainitud liikumisele prantsusmaal on iseloomulik see, et majanduslike nõudmistega kaasnevad nõudmised demokraatliku valduse, rahu ja rahvusliku sõltumatuse -1953. aastal konkreetselt streikisid suurendud metallistid Nantes, Marseilles, Nizzas ja teistes linnades.[181]

Siit näeme, et töötavad massid koonduvad ikka enam kommunistliku partei ja demokraatlikkude organisatsioonide ümber. Kommunistlik partei organiseerib ja innustab kogu prantsuse rahvast

---

180). G. Malenkov. Aruandekõne üK(b)P Keskkomitee tööst partei XIX kongressile. lk. 22

181). N. Tšerkasov. Положение трудящихся в странах капитала. стр. 69

võitluses valitsen rahvavastane poliitika, maa fašiseerimise ja Vietnamis putava „rõpase imperialistliku sõja" vastu.

Prantsuse kommunistlik partei demokraatliku leeri esotses otsustavalt astub ameerika okupatsiooni vastu ja igal sammul paljastab nõmmastega sõlmitavaid reetmislikke kokkuleppeid.

Sega Prantsusmaal kommunistlik partei ja demokraatlikud organisatsioonid on jõud, kes võivad tõsta demokraatliku vabaduse ja rahvusliku sõltumatuse lipu ja seda edasi kanda. Nende parteide töö on rahtlemata raske ümbritsevas kapitalistlikes tingimustes, kuid mõnel määral kurgendavad nende tööd järgmised põhjused: „Esiteks,... neil on silmade ees nüsuguse näited võitlusest ja edusammudest, mis on olemas Nõukogude Liidus ja rahvademokraatlikus maades. Järjekindlalt võivad nad õppida nende maade kogemust ja edusammudest ning sellega kergendada oma tööd. Teiseks sellepärast, et kodanlus ise - vabadusvõitluse praegune on saanud teiseks, on tõsiselt muutunud, on

saanud reaktsioonilisemaks, on kaotanud sidemed rahvaga ja sega ennast nõrgendanud. On arusaadav, et ka sel asjaolu peab kergendama revolutsiooniliste ja demokraatlikkude parteide tööd."[182]

Tulenevalt sellest prantsuse demokraatlikkudel jõududel on vaja „... tõsta veel kõrgemale rahvahulkade aktiivsus, paremini organiseerida rahupooldajaid, võimatult palyastada sõjaõhutajaid ja neid mitte lasta rahvaid valdune mängida. Ühildada ja isoleerida imperialistlike agressorite leeri kuuluvad avantüüriste, kes oma kasumite huvides püüavad rahvaid kiskuda verisse tapatalgute, niisugune on kogu progressiivse ja rahuarmastava inimkonna peamine ülesanne."[183]

Prantsuse kommunistlik partei kutsus ülese kogu rahvast võitlusele lähtsuse lest selleks, et saavutada sellise prantsuse valitsuse moodustamine, kes tõstaks rahvuslikku sõltumatuse ja rahupoliitikat.

---

182) J.V. Stalin. Partei XIX kongressil peetud kõne. lk. 9-10

183) G. Malenkov. Aruandekõne VKK(b)P Keskkomitee töört partei XIX kongressile. lk. 24

Kasutatud kirjandus.

I Marksismi-leninismi klassikud:

1. J. V. Stalin. Aruandekõne ÜK(b)P tööst partei XVIII kongressil. Leninismi küsimusi. Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn, 1952.

2. J. V. Stalin. Rahvusvahelisest olukorrast. Ettek. 6. RK „Poliitiline Kirjastus". Tallinn, 1948

3. J.V. Stalini intervjuu „Pravda" kirjasaatjaga hr. Churchilli kõne kohta. Eesti Bolševik. № 6. Tallinn, 1946.

4. J.V. Stalin. ÜK(b)P Keskkomitee juuli-pleenumi tulemustest. Ettek. 11. RK „Poliitiline Kirjastus". Tallinn, 1951.

5. J.V. Stalin. Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus. Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn, 1953.

6. J. V. Stalin. Partei XIX kongressil peetud kõne. Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn, 1952.

II Nõukogude Liidu juhtivate riigitegelaste tööd:

7. A. Ždanov. Rahvusvahelisest olukorrast. R.K „Poliitiline Kirjastus." Tallinn, 1948.
8. G. Malenkov. Aruanne Üle(k)P Keskkomitee tööst Partei XIX kongressile. Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn, 1952.

III Algallikad ja teiu kirjandus:

9. А. И. Офимова. Франция 1939-1949 годов. Москва, 1952
10. Н. И. Годунов. Борьба французского народа против гитлеровских оккупантов и их сообщников. Госполитиздат. Москва, 1953.

11. K. B. Hofman. „Marshalli plaan" ja „Lääneblokk". RK „Poliitiline Kirjastus" Tallinn, 1948.

12. В.В. Любимова. Экономика Франции и положение трудящихся масс после второй мировой войны. Издательство Академии наук СССР Москва, 1952 =
= В.В. Любимова. Экономика Франции.

13. М.В. Лаврищенко. „План Маршалла" и разорение сельского хозяйства западной Европы Госполитиздат. Москва, 1950.

14. Maurice Thorez. Rahva poeg. Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn, 1953.

15. Положение и борьба рабочего класса капиталистических стран Европы после второй мировой войны. Госполитиздат. Москва, 1952.

16. М. Сэпит. Положение рабочего класса в США, Англии и Франции. Госполитиздат. Москва, 1953.

17. Н. Черкасов. Положение трудящихся в странах капитала. Госполитиздат. Москва. 1953.

IV Ajacirjad j'a ajalehed:

18. А. Бобровский. Экономическое положение Франции. Внешняя торговля №3, 1948.

19. Ж. Дюкло. Борьба французского народа за свою национальную независимость. Коммунист №1, 1953

20. „За прочный мир, за народную демократию" 15. ноября. 1948.

21. „Правда". 2. октября. 1951.

Sisukord.

lk.

Sissejuhatus 1

I Demokraatlikkude jõudude võitlus fašistlike okupantidega teise maailmasõja lõpul 6

II Kommunistliku partei mõju kasv ja tema võitlus majanduse taastamise eest 23

III Töölisklassi võitlus demokraatliku konstitutsiooni ja vabariigi eest 53

IV Prantsusmaa orjastamine ameerika imperialistide poolt ja prantsuse kodanlik valitsus ameerika imperialistide teenistuses 77

V Prantsuse rahvas võitluses rahu, vabaduse ja rahvusliku sõltumatuse 114

Lõppsõna 140

Kasutatud kirjandus 145